ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΠΥΛΑΡΙΝΟΣ

Ο *ΔΗΜΟΦΩΝ* ΤΟΥ ΜΕΤΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΕ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΟΛΩΜΙΚΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΝΤΟΥΝΗ

Ο Ιωάννης Καντούνης του Νικολάου (1731-1817),[1] από τους σημαντικότερους Προσολωμικούς, το έργο του οποίου έχει χαθεί ή, στην ευοίωνη περίπτωση, λανθάνει,[2] ασχολήθηκε και με τη μετάφραση έργων της ιταλικής λογοτεχνίας· κυρίως με έργα θεατρικά, τα οποία και διασώθηκαν μετά από πολλές περιπέτειες έως σήμερα.[3] Έχουμε εκδώσει ήδη ορισμένα από τα έργα αυτά, για τα οποία και κάναμε εκτενή λόγο στα έντυπα που εκδόθηκαν,[4] παλαιότερα δε αναφερθήκαμε και σε προλογικό κείμενό του που προηγείτο του κώδικα με τα εν λόγω έργα. Είχε, μάλιστα, αυτό, όπως δείξαμε τότε, εξαιρετικό ενδιαφέρον τόσο για τη θεατρική παιδεία στη Ζάκυνθο και τη στενή σχέση του επτανησιακού με τον ιταλικό χώρο, όσο –κυρίως– για τη γλώσσα. Εννοούμε τις συστηματικές δοκιμές ήδη κατά την εποχή του μεταφραστή για τη διαμόρφωση μιας απλής νεοελληνικής, κατανοητής στο ευρύ κοινό –η επιλογή προς μετάφραση των θεατρικών κειμένων δεν είναι ασφαλώς τυχαία εν προκειμένω–, και συνάμα τις προσπάθειες να επικρατήσει η ελληνική αντί της ιταλικής,[5] σε καιρούς αύξουσας εθνικής συνειδητοποίησης στα Ιόνια Νησιά.

Στην παρούσα εργασία μας δημοσιεύουμε το έργο του Μεταστάσιου *Δημοφών* σε μετάφραση Ιωάννου Καντούνη, μένει δε για προσεχή έκδοση ο *Αρταξέρξης* των ιδίων δημιουργών, έργο επίσης θεατρικό, εμπεριεχόμενο και αυτό στο προαναφερθέν χειρόγραφο. Σε

[1] Βλ. τις ακόλουθες μελέτες μας σχετικά με το θέμα. Αρχικά για τον ίδιο τον Ι. Καντούνη: α) «Οι ανέκδοτες θεατρικές μεταφράσεις του Ιωάννη Καντούνη και οι γλωσσικές θέσεις του για τη μεταγλώττιση των λογοτεχνικών κειμένων (Ζάκυνθος, τέλη 18ου αιώνα)», *Νέα Εστία*, τχ. 1742, 2002, σσ. 312-320. β) «Ανέκδοτες μεταφράσεις έργων του Πέτρου Μεταστάσιου από τον Ζακύνθιο Ιωάννη Καντούνη (1731-1817)», *Παράβασις*, τόμ. 8, 2008, σσ. 401-432. γ) «Γλωσσικές διαφορές και διαμόρφωση νέων τάσεων στα Επτάνησα στο τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα (Η περίπτωση του Κερκυραίου ποιητή Γεωργίου Μαρτινέλη, 1836-1896)», *Τεκμήριο*, τόμ. 3, 2001, σσ. 213-238. δ) «Οι γλωσσικές θέσεις του Πέτρου Βράιλα Αρμένη», *Κερκυραϊκά Χρονικά*, περίοδος Β΄, τόμ. Β΄, Κέρκυρα 2005, σσ. 181-210 (Αφιέρωμα στον Πέτρο Βράιλα Αρμένη). ε) «Γλωσσικές ανησυχίες και αναζητήσεις στην Κέρκυρα προ της αφίξεως του Διονυσίου Σολωμού: Η περίπτωση του Ιωάννη Πετριτσόπουλου»», *Πρακτικά Η΄ Διεθνούς Πανιονίου Συνεδρίου* (υπό δημοσίευση).

[2] Βλ. Λεωνίδα Χ. Ζώη: *Λεξικόν ιστορικόν και λαογραφικόν Ζακύνθου*, τόμ. Α΄: *Ιστορικόν – βιογραφικόν*, Αθήναι 1963, εκ του Εθνικού Τυπογραφείου, σ. 265, λήμμα *Καντούνη οικ.[ογένεια]*. Αφήνουμε μετέωρη την εκδοχή να λανθάνουν κάπου τα πρωτότυπα έργα του, με τη λογική ότι και οι μεταφράσεις του εν λόγω χειρόγραφου κώδικα λάνθαναν. Εθεωρούντο χαμένες μετά τους σεισμούς και την πυρκαγιά του Αυγούστου του 1953 στη Ζάκυνθο και μόνο από τον Λ. Ζώη γνωρίζαμε για τη δημιουργία τους.

[3] Βλ. *Νέα Εστία*, ό. π.

[4] Βλ. *Παράβασις*, ό. π.

[5] Βλ. Θεοδόσης Πυλαρινός: «Απολογητικές μαρτυρίες ποιητών για την ελληνικότητα του Φώσκολου», *Διαβάζω*, τχ. 489, Οκτώβριος 2008, σσ. 103-108 (Αφιέρωμα στον Ούγκο Φόσκολο). Επίσης, «Φιλολογικές μαρτυρίες για το μητροπολίτη Κερκύρας Αθανάσιο Πολίτη», στον τόμο: *Όψεις της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Κέρκυρας, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου*, 7-8 Δεκεμβρίου 2005 (= *Κερκυραϊκά Χρονικά*, περ. Β΄, τόμ. Δ΄), σσ. 167-185. Και, του ιδίου, «Η ελληνική αρχαιότητα και η Επτανησιακή σχολή», *Πρακτικά του Επιστημονικού Συνεδρίου: Ελληνική αρχαιότητα και νεοελληνική λογοτεχνία*, Κέρκυρα 30-10 έως 1-11-2008 (υπό δημοσίευση).

αντίθεση με τα εκδοθέντα ήδη μεταφράσματα του Ι. Καντούνη, που ήταν λειψά ή κολοβά, τα κενά των οποίων δεν επέτρεπαν την κρυστάλλωση ολοκληρωμένης εικόνας, ο *Δημοφών* μας παρέχει τη δυνατότητα αυτή και έρχεται να συμπληρώσει τα συμπεράσματά μας για τη μεταφραστική παραγωγή του εν λόγω συγγραφέα, εφόσον οι ελλείψεις σ' αυτόν είναι πολύ λίγες[6] και δεν βλάπτουν παρά ελάχιστα τη γλωσσική, τη μετρική αλλά και τη θεατρολογική εικόνα[7] που επικρατούσε στη Ζάκυνθο την τελευταία εικοσαετία του 18ου αιώνα.

Θεωρούμε σημαντικά τα συμπεράσματα που μπορεί να εξαγάγει κανείς για τον τρόπο που προσλαμβάνεται η αρχαιότητα στα Επτάνησα μέσω των μεταφράσεων του είδους αυτού.[8] Είναι η γνωστή από τον Ούγο Φώσκολο και τον Ανδρέα Κάλβο πρακτική, η μέσω του νεοκλασικισμού διάδοση του πνεύματος και των έργων της αρχαιότητας, πρακτική που λόγω της ιταλικής παιδείας των Επτανησίων συνεχίστηκε και επί Σολωμού και επί των Σολωμικών Γεωργίου Τερτσέτη και Αντωνίου Μάτεσι, για να αναφερθούμε στους δύο γνωστότερους του σολωμικού κύκλου της Ζακύνθου, με την ειδοποιό διαφορά επί των τριών τελευταίων, καθώς και επί του Ανδρέα Κάλβου, ότι επιχείρησαν με επιτυχία τη μετάβαση από την ιταλική στην απλοελληνική γλώσσα.

Ωστόσο, το παράδειγμα Ι. Καντούνη είναι χρήσιμο, διότι αποκαλύπτει το προλογοτεχνικό στάδιο της καλλιέργειας της κοινής και της προβολής της, καθώς και τις δοκιμές και την αγωνιώδη επεξεργασία της, έως ότου αποκτήσει χάρη στον Σολωμό τη λογοτεχνική φυσιογνωμία της και καταδείξει την επάρκειά της. Επίσης, είναι αξιοπρόσεκτος ο τρόπος που προσλαμβάνονται τα μηνύματα της αρχαιότητας, ειδικώς μέσω των μεταφράσεων αυτών. Δεν καθορίζει, δηλαδή, η γλώσσα την ουσία και την αυθεντικότητά τους αλλά η απόδοση των υψηλών ιδέων του αρχαιοελληνικού κόσμου, η έμφαση στις έννοιες ελευθερία, δημοκρατία, αρετή, που μεταλαμπαδεύονται στον επτανησιακό χώρο και συντελούν στη συνειδητοποίηση των Ιονίων. Τέλος, αξίζει επίσης να προσεχθεί πώς διοχετεύονται τα σύμβολα της αρχαιότητας και τα μεγάλα διδάγματά της μέσα από το διακειμενικό υλικό που υφέρπει, μια και σπανίως κατονομάζονται οι πρωταγωνιστές του στα εν λόγω μεταφράσματα, όπως τα προσέλαβε και τα επεξεργάστηκε ο ευρωπαϊκός διαφωτισμός.

Στο δημοσιευόμενο κείμενο, για παράδειγμα, μπορεί να ανιχνεύσει κανείς στοιχεία που θυμίζουν τα σχετικά με τον Μίνωα και τον φόρο ζωής, τη θυσία των επτά νέων ανδρών και κοριτσιών που προσφέρονταν βορά στον Μινώταυρο.[9] Επίσης -αυτό, εξάλλου, αναφέρεται ρητά- τα περί Οιδίποδος και του άγους της αιμομιξίας,[10] ασχέτως αν στην περίπτωσή μας η μοίρα λειτούργησε ευεργετικά.

Εκείνο, ωστόσο, που πρέπει να τονιστεί ως έντονα διακρίσιμο στο εν λόγω έργο είναι η επίδραση του Κρητικού θεάτρου. Και δεν εννοούμε τόσο τα σχετικά με την πλοκή και τα στοιχεία του ερωτικού δράματος, που παραπέμπουν σ' αυτό, όσο τις μετρικές και γλωσσι-

[6] Συγκεκριμένα, το έργο αυτό περιέχεται στα φύλλα 41r- 82r του χειρόγραφου κώδικα, έχουν εκπέσει δε από αυτόν τα φύλλα 43r-45v.

[7] Η έκδοση που είχε έτοιμη για δημοσίευση –και προλογισμένη– ο Ι. Καντούνης εμπεριείχε ποικίλα και εν πολλοίς ετερόκλητα θεατρικά έργα, για τα οποία δεν έχουμε μαρτυρίες αν ανεβάστηκαν και πού. Ο Πρόλογός του, πάντως, έχει αναγνωστικό κυρίως ενδιαφέρον· απευθύνεται, εξάλλου, «Προς τον Αναγινώσκοντα».

[8] Βλ. ό. π., την εργασία μας «Η ελληνική αρχαιότητα και η Επτανησιακή σχολή».

[9] Βλ. Πράξη πρώτη, την αρχή της Β΄ Σκηνής, ιδίως τους στίχους: «[...] Σήμερον άλλη πλεια σφοδρή μας κλει στενοχωρία! / σήμερον μέλλει να γενή η χρονική θυσία. [...]»

[10] Βλ. Πράξη τρίτη, Δ΄ Σκηνή: «[...] εδώ είναι να ο Εδίποσσου, ω δύστυχη Θρακία! / Άργου, και Θήβης θελ' ειδής σ' εμέ ν' ανναιώσουν / η μάνιδαις, και φλογερούς καπνούς να με γιομώσουν. [...]»

κές επιδράσεις, είτε πρόκειται για το λεξιλόγιο[11] είτε για το τυπολογικό είτε για το ήθος του λόγου.[12]

Προτιμήσαμε να εκδώσουμε το κείμενο, όπως ακριβώς παραδίδεται στο χειρόγραφο. Η πρακτική αυτή πλεονεκτεί ασφαλώς, όταν θέλει να δείξει κανείς τη μορφή της γλώσσας κατά το κρίσιμο εκείνο στάδιο της εξέλιξής της. Διότι είναι εμφανής η προσπάθεια και η αγωνία της κωδικοποίησης,[13] που γίνεται εμφανέστερη από την πολυτυπία, τις ορθογραφικές αποδόσεις, αλλά και από τις γλωσσικές αδυναμίες, οι περισσότερες των οποίων είναι ορθογραφικού χαρακτήρα. Έτσι, καταφαίνεται η έλλειψη κανονικότητας στην απόδοση των κράσεων και των αφαιρέσεων, μία έκδηλη τάση ακουστικής απόδοσης εν τέλει πολλών λέξεων, που η τυπολογική φυσιογνωμία τους δεν έχει κατασταλάξει στην γραμματικά και συντακτικά ακωδικοποίητη ακόμη τότε γλώσσα του λαού.

Την εξέλιξη του γλωσσικού οργάνου μπορεί να παρακολουθήσει κανείς ανιχνεύοντας και τη λεξιλογική ποικιλία. Συγκεκριμένα, πρέπει να τονιστεί με έμφαση ο αποσκορακισμός του ιταλικού λεξιλογίου, παρά το ότι πλείστες όσες λέξεις του κυκλοφορούσαν τότε και στο στόμα του απλού λαού. Οι λέξεις από την αρχαιότητα είναι επίσης λίγες και περιορίζονται σε στερεότυπα υπολείμματα[14] ή σε τυπολογικές μιμήσεις, αποτέλεσμα προφανώς της παιδείας του Ι. Καντούνη ή και ανάγκης μετρικών διευκολύνσεών του. Πρόκειται, συνεπώς, για γενναία προσπάθεια μεταγλώττισης στον κοινό, στον καθημερινό λόγο, γεγονός που πρέπει να προσγραφεί στα θετικά του συγγραφέα, ως προς την απόδοση της κοινής, της απλοελληνικής γλώσσας,[15] όπως επαγγέλθηκε αυτά στον Πρόλογό του, τα οποία και εντάσσονται σε όσα αναφέραμε περί συστηματικών, καίτοι συχνά αβέβαιων, βημάτων καθιέρωσης της γλώσσας του λαού, η ιδεολογική αφόρμηση των οποίων ανάγεται στην καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης.[16] Το Γλωσσάρι, που επιτάξαμε, πέραν της ερμηνευτικής λειτουργίας του, συντάχθηκε με τον σκοπό να φανούν τόσο οι έντονες λεξιλογικές ιδιαιτερότητες και εν μέ-

[11] Βλ., ενδεικτικά, τις άμεσα αναγνωρίσιμες λέξεις Κύρης, Ρήγας, Βασιλιάς, για παράδειγμα, αλλά και την κλίση τύπων τους, όπου η γραμματική ιδιορρυθμία παραπέμπει στο λεξιλόγιο εκείνο. Μάλιστα, πρέπει να επισημανθεί ότι και το ήθος της γλώσσας παραπέμπει στο Κρητικό θέατρο και όχι στο επτανησιακό ιδίωμα, παρά τα άφθονα –εύλογα, ως αναμενόμενα, σε κάθε περίπτωση– επτανησιακά δείγματα. Έτσι, θα συναντήσουμε τύπους όπως *Βασιλειώς, Ρηγός*, γνωστούς από τον διαδεδομένο στα Επτάνησα *Ερωτόκριτο*. Βλ. Σπύρος Ζηνιάτης, Θεοδόσης Πυλαρινός: «Η ανέκδοτη αλληλογραφία Κωνσταντίνου Θεοτόκη και Στέφανου Ξανθουδίδη για τον *Ερωτόκριτο*» στον τόμο: *Κωνσταντίνος Θεοτόκης: Μελετήματα*. Βιβλιοθήκη Τράπεζας Αττικής, Αθήνα 2004, σσ. 43-148.

[12] Είναι συχνοί και άμεσα διακριτοί οι τύποι των ρημάτων σε –ουσι.

[13] Ο Πρόλογος του κώδικα είναι εύγλωττος επ' αυτού.

[14] Π.χ. *ευλαβούμαι, ομού, εν τω άμα, ηγαπημένη μου γυνή, τη φύσει*, κάποιες λόγιες αυξήσεις ρηματικών τύπων με εσωτερική αύξηση στα σύνθετα με πρόθεση ρήματα και μία περίπτωση με λανθασμένη τη συνοδεύουσα την πρόθεση πτώση: *αφ' εαυτά*. Σημειώνουμε στο σημείο αυτό τη συνηθισμένη στο επτανησιακό ιδίωμα συλλαβική αύξηση των ιστορικών χρόνων: *εβουλήθη, ελογίζετο, εφαίνετο, απεκρίθη, έφθασαν*, που προεκτείνεται και σε λαϊκότερους σχηματισμούς: *επαραστράτησε, εσύμπεσε*.

[15] Στο πλαίσιο της οποίας μας παραδίδει ορισμένες χαρακτηριστικές δημώδεις λέξεις του καιρού του, όπως *παντελεύθερος, μονοχαϊδεμένη*, για τη μοσχαναθρεμμένη κόρη, *μελιζυμωμένος, φλαμπουροστολισμένος, παιδοκομισμένος* κ.λπ.

[16] Βλ. *Διαβάζω*, ό. π., και αναλυτικά στον τόμο: *Αναγνωστική Εταιρία Κερκύρας*, Γραφικές Τέχνες Γ. Δεταράκης Α.Ε.Β.Ε., Κέρκυρα 2006, σσ. 18-31: Γιάννης Πιέρης: «Αναγνωστική Εταιρία Κερκύρας: Το πρώτο πνευματικό καθίδρυμα του νεώτερου ελληνισμού», και σσ. 36-62: Θεοδόσης Πυλαρινός: «Η Αναγνωστική Εταιρία Κερκύρας: Φιλελεύθερο φυτώριο και αειθαλές πνευματικό κέντρο».

ρει οι ιδιότυπες γραπτές αποτυπώσεις ορισμένων λέξεων, όσο και ορισμένες τουλάχιστον φωνητικές αποδόσεις του Ι. Καντούνη, κάτω από τις οποίες κρύβεται το πνεύμα της εποχής του. Ειδικότερα, έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

α) Ο Ι. Καντούνης χρησιμοποιεί κατά κόρον μετοχικές συντάξεις, προκρίνοντας δύο μετοχικούς τύπους, η καθιέρωση των οποίων αποτέλεσε γεγονός στη μετέπειτα ιστορία της δημοτικής. Εννοούμε πρωτίστως τις (τροπικές συνήθως) μετοχές ενεστώτα σε –οντας/ώντας και δευτερευόντως τις μετοχές παρακειμένου σε –μένος, για ορισμένες απο τις οποίες χρησιμοποιεί την επτανησιακή εκδοχή σε –σμένος.[17]

β) Υπάρχει μιξολόγια σύζευξη τύπων της δημοτικής με λόγια στοιχεία. Τύποι λεξιλογικοί, σύνθετοι κυρίως, που το λόγιο δεν επιδέχεται τη δημώδη παρέμβαση, στον Ι. Καντούνη συνυπάρχουν, όχι πάντοτε ειρηνικά.[18]

γ) Αφήσαμε ως είχαν τα κεφαλαία αρχτικά λέξεων, που σήμερα δεν θα είχε νόημα η κεφαλαιογράμματη απόδοσή τους. Και τούτο, γιατί με τον τρόπο αυτό ο μεταφραστής αποτυπώνει την πολιτική και κοινωνική ιδεολογία της δικής του εποχής, καθώς και τον σεβασμό που αποδιδόταν σε πρόσωπα του οικογενειακού (*Κύρης, Πατέρας, Γονής*), του κοινωνικού (*Αφέντης*, γεν. του *Αφεντός*), του πολιτικού χώρου (*Βασιλιάς*, γεν. του *Βασιλειώς, Βασιλοπούλα*) ή αφηρημένες έννοιες των αντίστοιχων χώρων (*Μοναρχία, Βασιλεία, Άγαλμα*).[19]

δ) Επισημαίνουμε την προτίμηση του μεταφραστή στην πρόθεση *ματα* (= ξανά, ανά), μόνο εν συνθέσει, και της ξε (= εκ), γενικότερα δε του έντονα ηχηρού διπλού συμφώνου ξι: *ξεφύγω, ξανοίγω* κ.ά.

ε) Χρησιμοποιούνται συχνά ρηματικοί τύποι σε –ου αντί σε –ουν: *αρέσου* (αρέσουν), *ήσου* (ήσουν) κ.ά. Ακόμη, τύποι του γ΄ πληθυντικού σε –σι: *ιδούσι, ειπούσι, συχνολέσι, 'ντραπούσι* κ.ά. Επίσης, σπανιότερα σε –α αντί –αν: *άκουσα*. Και, τέλος, υπάρχουν σπάνιοι τύποι αορίστου σε –σετε αντί σε –σατε: *εμπνεύσετε*.

στ) Ευφωνικό νι ή νι κατά μίμηση του αττικού κλιτικού συστήματος είναι ιδιαίτερα συνήθη στην αιτιατική ενικού των θηλυκών γ΄ κλίσης, τα ουδέτερα, την αιτιατική των αρσενικών και θηλυκών β΄ και α΄ κλίσης αντίστοιχα, και το γ΄ πρόσωπο των ρημάτων: *έμπνευσιν, δύναμιν, θυσιαστήριον, το κρυφόν μου, παλιάν έχθραν, γάμον, με πόνον, στον θρόνον, έλειπεν* και πάμπολλα άλλα.

ζ) Πάμπολλες, επίσης, είναι οι αφαιρέσεις (με δήλωση ή όχι του αφαιρούμενου φωνήεντος), οι εκθλίψεις και οι συμφυρμοί δύο ή και τριών λέξεων σε μία: *'ντραπούσι, νιδείζω, παινιούμαι, πειδή, έντον'* (έντονε = νάτον), *ν', θ'* (= να, θα), *τ'* (= τί, αλλά και το, τα), *απτ'* (= απ' τα), *σ' κίνδυνον, σ' ποιο, στέλος, στούτο* (= σε κίνδυνο, σε ποιο, στο τέλος, σε τούτο).

η) Από πλευράς δημώδους, πολλοί τύποι της καθημερινής ομιλίας, βραχυγραφικοί ή συντετμημένοι, έχουν εισχωρήσει στο κείμενο: *έντον', αμή, άμε, στάκα, στέκα, άστε, κάνε* (= τουλάχιστον).

θ) Πολύ συχνή είναι η προσκόλληση των κτητικών ή προσωπικών αντωνυμιών στο τέλος της προηγούμενης λέξης, με την οποία συνεκφέρονται, τεκμήριο του ρυθμοτονικού και

[17] Π.χ. *μισησμένος, κυνηγισμένος, αδημονισμένος, αποστατισμένος*, που ανακαλούν συνειρμικά στη μνήμη τους «Ελεύθερους πολιορκισμένους» του Διον. Σολωμού.

[18] Π.χ. *προσφέρνοντας*.

[19] Στην περίπτωση αυτή δεν εντάσσεται, βέβαια, η κεφαλαιογράμματη απόδοση του πρώτου γράμματος της πρώτης λέξης εκάστου μονού στιχού του έργου. Ο γραφέας πέρα από το κεφαλαίο αρχτικό, παγίως γράφει έξω τους μονούς και μέσα με πεζό αρχτικό γράμμα (με κενό που αντιστοιχεί σε τρία τέσσερα γράμματα) τους ζυγούς στίχους.

ακουστικού τρόπου της επτανησιακής ομιλίας, που μεταφέρεται στο αδιαμόρφωτο τυπολογικό του Ι. Καντούνη: *είναιτα, παράπολλα, γνιάσου, τουσε γελάσω, ατόσου, έπαρτη* (= πάρε την), *ποκάτω, μάναι* (= μα είναι).

ι) Πολλοί είναι και οι ιδιωματικοί ρηματικοί τύποι: *νάτουνα, να μπόρεια, έζουνα* (=ζούσα), *παραγάπουνα* (= παρά αγαπούσα), καθώς και τα ασυναίρετα ρήματα. Το ίδιο παρατηρούμε στην επτανησιακή πρόθεση *οχ* (= από),[20] η οποία όμως συναντάται και ως *από,* τεκμήριο ότι έχει αρχίσει η παρακμή της.

ια) Και ο επτανησιακός τονισμός διατηρείται στον *Δημοφώντα* είτε με αναβιβασμό του τόνου είτε με τονισμό στη λήγουσα, σε ουσιαστικά και σπανιότερα σε επιρρήματα: *ματία, αποχωρησία, γιατρία, σκλαβία, αδεία, αμφιβολιά, φιλιά, αξαφνιά, πεθυμιά, αξιά, βια, μακρία.*

Παρατηρούνται, τέλος, δύο διαφορετικές γραφές: Στην αρχή, από το φύλλο 42r, η πιο ακαλαίσθητη και ανορθόγραφη, και στη συνέχεια, από το φύλλο 77r μέχρι το τέλος, η καλλιτεχνικότερη με ωραίους ακρεμώνες και ελαφρώς επισεσυρμένη.

Με τις αγκύλες δηλώνονται τα λίγα χάσματα του κειμένου λόγω της φθοράς του χειρογράφου (είναι μυόβρωτο σε λίγα σημεία, κυρίως της άνω δεξιάς πλευράς λίγων συνεχόμενων φύλλων): είτε με τρεις στιγμές [...], πράγμα που σημαίνει αδυναμία ανάγνωσης και αποκατάστασης της ελλείπουσας λέξης, είτε με το ελλείπον μέρος αυτής εντός των αγκυλών [Μαθ], όπου ήταν δυνατό να επέλθει αποκατάσταση με κάποια βεβαιότητα.

Οι σκηνικές οδηγίες του μεταφραστή –τεκμήριο της βούλησής του, μια και δεν έχουμε μαρτυρίες για ανέβασμα του έργου, για παράσταση– έχουν αποδοθεί στις υποσημειώσεις, με δική μας αρίθμηση. Δύο από αυτές έλειπαν στο πρωτότυπο. Προφανώς, λησμόνησε να τις συμπληρώσει.

[20] Την οποία συναντάμε και ως *χ* και σε συμφυρμό με το, από των). άλλες λέξεις ως *κτο* (=από το), *χτο* και *χτων* (= από

Ο ΔΗΜΟΦΩΝ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Βασιλεύοντας ο Δημοφών εις την Χερσόνησον της Θρακίας, εσυμβουλεύθη τον χρησμόν του Απόλλωνος διά να μάθη πότε έμελλε να λάβη τέλος η σκληρά εκείνη συνήθεια, οπού πρωτήτερα εστάθη διορισμένη από τον αυτόν χρησμόν, να θυσιάζουν τον κάθε χρόνον μίαν κορασίδα έμπροσθεν εις το Άγαλμά του·και εις απόκρισιν έλαβε:

> Τότε μ' εσάς θέλει καταπραΐνη
> ο ουρανός τον θυμόντου
> όταν φαναιρωθή στον εαυτόντου
> ο αδικητής αθώος κληρονόμος
> μιας βασιλείας, που τον διώχνει ο νόμος.

Δεν ημπόρεσε ο βασιλεύς να καταλάβη το σκοτινόν νόημα, και προσμένοντας τον καιρόν ίσως και ήθελε το κάμη πλέα φανερόν, ετοιμάσθη να πληρώνη ωστόσον την χρονικήν θυσίαν, κάμνοντας να ευγάνουν με τους λαχνούς το όνομα της δυστυχησμένης κόρης, οπού έμελλε να είναι η θυσία.

Μαθούσιος ένας από τους μεγιστάνους της βασιλείας, του εβουλήθη να μην αφίση την Διρκέαν, της οποίας ελογίζετο πατήρ, να τρέξη με ταις άλλαις την ίδιαν τύχην, προσφέρνοντας διά δίκαιόντου το παράδειγμα του αυτού βασιλέως, όπου διά να μη κινδυνεύσουν η θυγατέραις του ταις εκράτη μακρά από την / Θρακίαν. Παροξισμένος ο Δημοφών από την τόλμην του [Μαθου]σίου, προστάζει με βαρβαρότητα, χωρίς να εύγη της τύχης ο κλ[ήρος] να ήθελε τραβίξουν εις την θυσίαν την αθώον Διρκέαν.

Αυτή ήτον πρωτήτερα κρυφίως γυνή του Θυμάντου, ο οποίος ενομίζετο υιός, και κληρονόμος του Δημοφώντος, αλλά αυτό το ανδρόγηνον έκρυβεν επιμελώς τούτον τον κινδυνώδη γάμον, διά ένα παλαιόν νόμον εκείνης της Βασιλείας, οπού αποφάσιζεν εις θάνατον κάθε Γυναίκα υπήκοον, οπού ήθελε ευρεθή πανδρεμένη με τον κληρονόμον της Βασιλείας. Ο Δημοφών, ο οποίος δεν είχε καμμίαν είδησιν διά τον κρυφόν γάμον του Θυμάντου με την Διρκέαν, αποφάσισε να του δώση διά γυναίκα την βασιλοπούλα Κρέουσαν, κάμνοντας δημοσίως την υπόσχεσιν με τον βασιλέα της Φρυγίας πατέρα της αυτής Κρεούσης· και διά να τελιώση το τάξιμόντου έστειλε τον Χύρινδον, άλλοντου νεώτερον υιόν, διά να περιλάβη, και να φέρη εις την Θρακίαν την νύμφην, κράζοντας ώς τόσον από το στράτευμα τον Θυμάντην, ο οποίος μην έχοντας περί τούτου καμμίαν είδησιν, έτρεξεν ευθέως εις την αυλήν. Όταν έφθασε, και εκατάλαβε τον κίνδυνον του εαυτού του, και της Διρκέας του, ηθέλησε με πρόφασαις να εύγη από τον γάμον της Κρεούσης, και να διαφεντεύση και την Διρκέαν· αλλά η πρόφασαις, η παρακάλεσαις, η [στενο]χωρίαις, και η δυναστείαις, εις ταις οποίαις επαραστράτη[σεν εφα]ναίρωσαν εις τον έξυπνον Βασιλέα τον κρυφόντους γά[μον]. Αποφασίσθησαν και οι δύω εις θάνατον· ο Θυμάντης, [....ς], // [....] οπού δεν υπήκουσε τον πατρικόν ορισμόν, εις το να αποβάλλη τον γάμον της Κρεούσης, και διατί εναντιώθη με τ' άρματα εις ταις απόφασαις ταις Βασιλικαίς· και η Διρκέα καθό πταίστρα, οπού επαρέβη τον νόμον της Βασιλείας εις το να στεφανωθή τον Θυμάντην. Εις την στιγμήν, οπού ήτον να διά να τελιωθή η σκληρά απόφασις, άκουσεν ο σκληρός, και αυστηρός Δημοφών τα κυνήματα της πατρικής ευσπλαγχνίας, η οποία συγκροτησμένη από ταις παρακάλεσαις άλλων πολλών, του εύ-

γαλαν από τα χείλη την συγχώρησιν. Έμαθεν ο Θυμάντης την τόσον ευτυχισμένην μεταβολήν, αλλά επάνω εις την αγαλλίασιν της αιφνιδίας του χαράς, έμινεν εκστατικός από εκείνον, οπού του φανερώνει με ασφάλειαν, πως η Διρκέα είναι θυγάτηρ του Δημοφώντος. και ιδού οπού ο δυστυχής μόλις ελαφρομένος από το βάρος, και αδημονίαν των απερασμένων δυστυχιών, συντρίβεται δυστυχέστερα εις μίαν άβυσσον φρυγμού, και συγχύσεως, λογιάζοντας τον εαυτόντου άνδρα της ιδίας του αδελφής. Εφαίνετο λοιπόν ασφαλέστατα χωρίς θεραπείαν η απελπησίατου, όταν από ένα άλλο ανόλπιστον μέρος μανθάνοντας καλλιότερα την αλιθηνήν του κατάστασιν, ευρίσκει πως δεν είναι αυτός ο κληρονόμος της Βασιλείας, ούτε υιός του Δημοφώντος, αλλά του Μαθουσίου. Ευθύς το όλον αλλάζει μορφήν. Ελεύθερος ο Θυμάντης από την φρίξιν [ο]που έλαβεν αγκαλιάζει την συμβίαντου. Ευρίσκοντας ο [Δ]ημοφών εις τον Χύρινδον τον αληθινόν κληρονόμον, τελι[ώ]νει την υπόσχεσίν του, διορίζοντάς τον διά άνδρα της Κρεού//σης.[21]

Εις τούτο εγώ αποφάσισα. (Δ) αχ, Κύρημου, στοχάσου
στοχάσουτο καλλίτερα, κ' εις τους μεγάλους γνοιάσου
Πως ο θυμός αναύει ευθύς, κι' αργοπορεί να σβίση:
πώς τολμηρόν 'πιχείρημα είν' ένας να κεντίση
Εκείνον π' έχει στον θυμόν το κράτος ενωμένο.
να που κι' ο Ρήγας σε κοιτά με βλέμμα αγριωμένο.
Αχ τί θέλ' είσται αν νέον θυμόν στην παλιάν έχθραν σμίξη;
Μ: του κάκου αυτά μου τα θυμάς σ' εμέ ό,τι θέλει ας ρίξη
Την έχθραν, και το μίσος του ποσώς δεν έχω χρείαν,
έχω το δίκειο μετ' εμέ, και έμπνευσιν την θείαν.

Ή πλεια δεν θε να κλαίω
με φόβον, και με πόνον,
ή αυτός που 'ναι στον θρόνον
μ' εμέ θα κλαίη πικρώς.
Γονής κ' εγώ, κ' εκείνος,
κ' εις της ψυχής τα βάθη
όμοια μιλούν τα πάθη,
κ' εμέ, και του Ρηγός. (α)[22]

Σκηνή. Β.΄
Διρκέα, και έπειτα ο Θυμάντης.

Διρ: Αχ κάμε να μην έλειπεν ο αφέντης μου στα ξένα...
ω ουρανέ, και τί θωρώ! έντον' εδώ σ' εμένα. //
Θυμ: Ηγαπημένημου γυνή... (Διρ:) αχ κράτει τη φωνήσου,
μπορείς ν' ακούσησε κανείς. αγάπημου, θυμήσου,

[21] Έχουν εκπέσει τα φύλλα 43-45.

[22] (α) φεύγει.

Π' όποια υπηκόου κορασιά βρεθή σ' γάμον δεμένη
με το παιδί του Βασιλειώς ευθύς είν' πεθαμένη.
Θυμ: Μη σκιάζεσαι, ω ελπίδαμου, κανείς δεν μας ακούει,
εγώ διαφεντεύωσε, και μη η καρδιάσου κρούει.
Διρ: Και ποιος θεός μ'αγάπησε, και φέρνεισε εις εμένα;
Θ: του Κύρη μου ένας ορισμός με φέρνει από τα ξένα.
Με κράζει από το στράτευμα, και τί είν' αυτή του η γνώμη
δεν 'ξεύρωτο. μα συ, ω ψυχή τάχ' αγαπάς με ακόμι;
Σ' ευρίσκω ως καθώς σ' άφηκα; θυμήθημε η ψυχήσου;
Διρ: μα πώς μπορείς και το ρωτάς; δύνονται οι στοχασμοί σου
Εις τούτο ν' αμφιβάλλουσι; (Θ:) ω θε! δεν αμφιβάλλω,
δεν αμφιβάλλω, μάτιαμου, το ξεύρω χωρίς άλλο
Πως μ' αγαπάς (μ' απόμανε) παράπολλά μ' αρέσει
αυτά τα χείλη τα γλυκά να μου το συχνολέση.
Και ο μικρός ο Όλινθος, τί κάνει το γλυκόμας
της καθαράς αγάπησμας σημάδι το ακριβόμας;
Αυξάνει εις την ευμορφιάν; τίνος απ' εμάς μοιάζει;
Διρ: κείνο αρχινά κλονίζοντας πατίματα ν' αρπάζη.
Έχει όλην εις το πρόσωπον εκείνην την γλυκάδα,
που τόσον σ' εσέ μ' άρεσε σμιγμένην μ' αγριάδα.
Όντας γελάση φαίνεται η εικόνα η εδικήσου,
θωρώντας το σ' αυτό θωρώ την ίδια τη μορφήσου... //
Πόσαις φοραίς μ' ελάθωσε το βλέμμα την ημέρα
κι' αγκάλλιασα εις το παιδί τον ίδιον τον πατέρα.
Θυ: Αχ πού 'ναι, ηγαπημένημου; ναν το ιδώ έπαρέμε.
Διρ: κράτησε, αφέντη, την ορμήν του πόθου, κι' άκουσέμε.
Σ' μέρος κρυφόν κρυμένο ζη, κανείς το να παγαίνη
πάντα σ' αυτό δεν ημπορεί, μη φανερόν μας γένη.
Αχ πόση πίκρα φλογερή μας λέγει το κρυφόνμας!
Θυμ: εγώ για με πλεια δεν μπορώ να κρύβω τον καϊμόνμας.
Τους φόβους εβαρέθηκα, και ταις συχναίς τρομάραις·
μια στράτα θ' εύρω σήμερον ν' εύγω από ταις λαχτάραις.
Διρ: Σήμερον άλλη πλεια σφοδρή μας κλει στενοχωρία!
σήμερον μέλλει να γενή η χρονική θυσία.
Το όνομάμου θα βαλθή στην τύχην της ζωήσμου.
ο Βασιλεύς ορίζειτο δεν θέλειτο ο Γονής μου.
Και τούτη η διχόνια πλεια θλίβει την ψυχήνμου,
παρά οι λαχνοί, που εις κίνδυνον θα βάλουν την ζωήνμου.
Θ: Τάχα το ξεύρει ο Κύρησσου, που είσαι μ' εμέ ενωμένη;
Διρ: να μην το δώσουν οι Θεοί, γιατ' είμουν πεθαμένη.
Θ: Άκουσ'εμέ. την σήμερον να κάμω εγώ τυχαίνει
να ματαρωτηθή ο χρησμός: καιρός τότε μας μένει
Να στοχασθούμε. (Διρ) αυτ' έγινε. (Θ) και τ' είπε; τί απεκρίθη;
Διρ: με λίγα λόγια σκοτινά ετούτο απηλογήθη.
»Τότε μ' εσάς θέλει καταπραΰνη
» ο ουρανός τον θυμόντου, //

» όταν φανερωθή στον εαυτόντου
» ο αδικητής αθώος κληρονόμος
» μιας βασιλείας, που τον διώχνει ο νόμος.

Θ: Τί σκότος που συγχίζειμου όλα τα λογικάμου!
Διρ: τί θέλω κάμη, αν ο λαχνός πέση στο όνομάμου;
Δεν με φοβίζει ο θάνατος ίξευρα ν' απεθάνω
διά την πατρίδα, αλλ' ο χρησμός με κάνει και τα χάνω.
'Πειδή ζητά μιας κορασιάς τ' αίμα· εγώ δεμένη
εις του υμεναίου τα δεσμά, και παιδοκομισμένη,
Εις το θυσιαστήριον πώς έχω να συμώσω;
γιατί αν το κρύψω μέσαμου, γιατί αν το φανερώσω,
Πάντα εγώ πταίστρα γίνομαι σ' ό,τι κι' αν 'ποφασίσω.
βλάβω αν σιωπήσω τον θεόν, τον Ρήγα αν ομιλήσω.
Θ: Εις τι κινδύνους τους σφοδρούς, Διρκέαμου, είναι χρεία
μία μεγάλη υπομονή, και μεγαλοψυχία.
Το κρυφόν τούτο, του Ρηγός πρέπει γνωστόν να γένη.
Διρ: κι' ο νόμος ο σκληρότατος, που εις θάνατον με κραίνει;
Θ: Τον έγραψε ένας βασιλεύς, μπορεί άλλος να τον σβίση.
ο Δημοφώντης μ' όλον που είν' αυστηρός τη φύσει
Είναι Γονής κ' εγώ είμαι Γυός, το τί δύναμιν έχουν
ετούτα τα ονόματα, μέσαμας το κατέχουν
Καλότατα η καρδίαισμας· εις τέλος δεν γυρίζω
ανάξιος τόσον, π' απ' αυτόν χάριν να μην ελπίζω.
Σκυθίας, και της Φάσιδος τα κάστρη κυριεμένα
είν' από με, και κάποιοντι δύναιται και για μένα
Να κάμη ο Πατέρας μου· με τούτα αν δεν μπορέσω,
ξεύρω εμπροσθέντου να κλαυθώ, να τον παρακαλέσω.
Να πέσω εις τα πόδιατου, δάκρυα πολλά να χύσω,
κι' από τα βάθη της καρδιάς έλεος ναν του ζητήσω.
Διρ: Εγώ φοβούμαι... ω θεέ! (Θ) μην έχεις φόβο ουδ' ένα.
την έγνοια όλην της τύχησου άφηστην εις εμένα.
Άμμε, και στέκα ξέγνιαστη, κ' είσου βεβαιωμένη,
πως πλειο για σε παρά για με φροντίζω, ω ηγαπημένη.

Διρ: Σ' εσέ ελπίζω, ω ποθητέμου
τον εαυτόνμου σ' εσέ δύνω,
και για σένα όπως κι' αν μείνω,
για με πάντα είναι γλυκό.
Ώς και εις τον θάνατόνμου
την χαράν τούτη α μ' αφίσου
να παινιούμαι για δικήσου,
και τον θάνατον ποθώ. (α)[23]

[23] (α) φεύγει.

Σκηνή Γ′:
Θυμάντης, και Δημοφώντης με ακολούθους, και έπειτα ο Άδραστος.

Θ: Τύχη τυφλή, κι' ανόητη! εσύ άπειραις χαρίζεις
της ποθητής μου ευμορφιαίς, και μ' αρεταίς πλουμίζεις,
Και μ' όλ' αυτά να γεννηθή την κάνεις εσύ δούλα, //
π' έπρεπε, κ' ήτον άξια νάναι βασιλοπούλα.
Τέτοιον σφάλμα τρομερόν θέλει το διορθόσω:
θέλει έλθη ώρα, και καιρός εγώ ναν την αξιόσω.
Μίαν ημέραν μετ'εμέ στον θρόνον να καθίση,
κι' όλη η θρακιά μ' αλαλαγμούς θέλει την προσκυνήση.
Αλλ' έρχεται ο Κύρησμου. Τώρα ας αποφασίσω,
και το κρυφόνμου καθαρά ας του τ'ομολογήσω.

Δημ: Υγέ. (Θ) Αφέντη. (α)[24] (Δημ) ασύκω. (Θ) ιδού εις τα βασιλικάσου
προστάγματα είμ' έτοιμος. (Δημ) ιξεύρω την καρδιάσου,
Ιξεύρω, πως η γνώμησου τζ' ανάπαυσαις μισάει,
που πάντοτε στρατεύματα, κι' άρματα πεθυμάει.
Και τούτοσμου ο ορισμός, π' απτ' άρματα σε βγάνει,
ίσως μη δεν αρέσεισου, κ' ενόχλησιν σου κάνει.
Μ' αρέσουν οι θριάμβοισου, γιατ' είναι και δικοί σου
κ' είν και δικαίς μου απόκτησαις, αλλά για με η ζωήσου
Μου είναι περσότερο ακριβή απ' όσα μου αρέσου.
ανάπαυσιν χρειάζονται οι κόποι, κ' οι ιδρώταίς σου
Την ανδριάν η ανάπαυσις τήνε ξανανεώνει.
και το σπαθί πάντ' α βαρή στέλος αποστομώνει.
Το νάσαι άξιος υγέ το χρέος είν' εσένα·
το να δωθή σου η ανταμοιβή το χρέος είν' εμένα.
Αν ίσως κι' ο Γυιος έκαμε το χρέοστου μ' επαινότου,
πρέπει να κάμη κι' ο Γονής το χρέος το δικότου. //

Θ: (Τούτη η στιγμή είν' αρμόδια, καρδιάμου μη διλιάζεις.)
άλλο δεν θέλω Κύρημου, πάρεξ να με προστάζης.
Αυτήν την εύμορφην ψυχήν τόσον τήνε γνωρίζω...

Δημ: δεν την γνωρίζεις αρκετά· υγέ μου εγώ φροντίζω
Για σένα περισσότερον 'πό κείνο που λογιάζεις.
σκοπεύω εγώ τα μέσασου, και τα να ειπής διλιάζεις.
Ήθελες δα να σε ιδή ετούτη η Μοναρχία
με την γυνήνσου εις το πλευρό· ειπέ δεν ήτον χρεία;

Θ: (Βέβαια αυτός έμαθε, καθώς ακούω και κρένει
εκείνον τον δεσμόν, οπού με την Διρκέαν με δένει.

Δημ: Συ να μηλίσης δεν κοτάς, και τούτη η σιωπήσου
βιάζειμε να κάμω ευθύς την ευχαρίστησίσου.
Εγώ εξομολογούμαιτο, έλαβα αμφιβολίαν
στο να διαλέξω, κι' άκουσα το ενάντιον στην καρδίαν.

[24] (α) Γονατίζει, και του φιλεί το χέρι.

Αυτή η πανδριά δεν μ' άρεσε, πειδή στην θυγατέρα
άκουα την αντιπάθειαν, οπ' είχα στον πατέρα.
Εις τέλος επροτίμησα κείνην την πεθυμίαν,
οπ' έχω για να βλέπωσε πάντοτε σ' ευτυχίαν.
Θ: (Καθώς ακούω ιξεύρειτο δεν είναι ν' αμφιβάλλω.)
Δημ: εμπρός εις τούτο είναι ουδέν το κάθε πράγμα άλλο.
Θ: Τώρα μ' εξαναγέννησες, Κύρημου ηγαπημένε.
να σου την φέρω τρέχω ευθύς, ω πολυχρονεμένε.
Δημ: Στάσου, και ο μικρότερος Χύρινδος ο αδελφόσσου
εκείνος συντροφεύειτην, και σου την φέρνει εμπρόσσου. //
Θ: Τί ευτυχία ανόλπιστη, οπ' έτυχε εις εμένα!
Δημ: έχω που την προσμένουσιν ανθρώπους στον λιμένα.
Θ: Εις τον λιμένα! (Δημ) και ευθύς που το καράβι ιδούσι,
εγώ τους επαράγγειλα να ελθούν να μας το ειπούσι.
Θ: Ποίο καράβι; (Δημ:) εκείνο οπού τη νύμφη θα σου φέρη,
την εύμορφην Κρεούσανσου το άξιόσου τέρι.
Θ: (Οϊμέ θεοί!) (Δημ:) σου φαίνεται παράξενο αυτό, Γυε μου,
τέτοιον γάμον και εγώ δεν όλπιζα ποτέμου,
Για κείνην των Γονέων μας την παλαιάν εχθρίαν,
μ' αυτή διά προίκαν φέρνεισου στέλος μιαν μοναρχίαν.
Αυτ' είναι η μονάκρυβη, η μονοχαϊδεμένη
του Γηραλαίου Βασιλειός, που κληρονόμα μαίνει.
Θ: Αφέντη, εγώ επίστευσα... (ωχ ο δυστυχισμένος!
οϊμέ πως ελαθάσθικα, κ' έμεινα γελασμένος!)
Δημ: Εγώ δεν βρίσκω πουθενά μια νύμφη ωσάν και τούτη,
που να μην είναι υπήκοος, και νάχη τέτοια πλούτη.
Θ: Ή υπήκοος, ή Ρήγησα, Κύρημου, τί θα ειπούσι;
Δημ: αχ των Γονειώνμας ταις σκιαίς τζ' έκανε να 'ντραπούσι.
Θέλει ο νόμος π' άφηκαν, όποια υποτεταγμένη
με Βασιλειός αίμα ενοθή, νάναι θανατομένη.
Τούτον τον νόμον ώστε ζω θέλει τόνε φυλάξω,
μ' όλην την αυστηρότητα θέλει τόνε βαστάξω.
Θ: Μ' αυτός ο νόμος... (Άδρ:) έφθασαν, αφέντη, στον λιμένα
τα Φρύγια πλεούμενα φλαμπουροστολισμένα. //
Δημ: Τρέχα, ω Θυμάντη να δεχθής τη νύμφη. (Θ) εγώ; (Δημ) ναι· αντάμα
μ' εσέ ήθελ' έλθω συντροφιά, να κράξειμε εν τω άμα
Χρέος σκληρόν εις τον ναόν. (Θ:) Αφέντημου, αχ στοχάσου,
άκουσ' εμέ. (Δημ:) μίλισε, ειπέ, τ'είναι η πεθυμιάσου;
Θ: Να σου ειπώ... (τί κάνω οϊμέ!) να σου ζητήσω... (ω θέμου!
και τί κακό μ' επλάκοσε!) ω Κύρη ποθητέμου...
Αχ η θυσία η τρομερή... ο νόμος... η συμβία...
οϊμέ συμβία! ω τύχημου! ω νόμε! ω θυσία!
Δημ: Υγέμου διά μετάνοσιν πλεια τόπος δεν μας μένει.
εγώ έδοσα τον λόγονμου, κι' ο λόγοσμου με δένει.
Χρέος είν' απαραίτητον εις όποιον βασιλεύει,
όταν ο λόγοστου δωθή ποσώς να μη σαλεύη.

Η χρεία μεγάλλα πράγματα τον άνθρωπον φωτίζει.
δι' αυτήν ο ναύτης τραγουδά τα κοίματα όντας σχίζει.
Δι' αυτήν στ' άρματα ανάμεσα ο στρατηγός κοιμάται.
δι' αυτήν ώς και τον θάνατον ο άνθρωπος δεν φοβάται.
Ως και τα ζώα τα πλεια δειλά δείχνουσι νάν' ανδρεία,
όταν αυτά στον πόλεμον στενοχωρείτα η χρεία. (α)[25]

Σκηνή: Δ΄:
Θυμάντης μόνος

Ω άστρη τί σας έκαμε Διρκέα η τεθλημένη;
που τόσα εσμίξετε κακά για νάναι βυθισμένη; //
Εσείς, οπού εμπνεύσετε μέσα στα πνεύματάμας
μίαν αγάπην καθαράν, που εφρένετο η καρδιάμας.
Εσείς, που ομπρόσσας, ω θεοί, ο γάμοσμας εστάθη,
εσείς διαφεντεύστετην, και βγάλτετη απ' τα πάθη.
Τούτη η αξαφνιά μου σύγχησε τόσον τους λογισμούσμου,
οπού η καρδιάμου μου έλειψε, κ' εχάθηκε κι' ο νουσμου.

Συμάμου τον λιμένα
ήλπισα ο τεθλιμένος,
μα εστάθηκα αρπαγμένος
απ' άνεμο σφοδρό.
Καθώς από μια ξέρα
κάνω για να ξεφύγω,
εις πλεια κακή ξανοίγω,
που πάω να συντριφθώ. (α)[26]

Σκηνή. Ε΄.

Λιμένας θαλάσσιος ευμορφοστολησμένος διά τον ερχομόν της Βασιλοπούλας της Φρυγίας. θέα πολλών καραβίων, από το πλέον μεγαλοπρεπές των οποίων πέζονται διάφορα βαρβαρικά όργανα, και προερχομένων πολλών ακολούθων, ευγένουν εις την γην η Κρέουσα, και ο Χύρινδος.

Κρ. Μα τί, αφέντη, θλίβεισε; γιατί έτζι πικραμένος;
σιωπάς, στενάζεις, με θωρείς, στέκεις συλλογισμένος. //
Κι' αν σε στενέψω για να ειπής, γλυκά νιδείζοντάς σε,

[25] (α) φεύγει.

[26] (α) φεύγει.

δείχνεις πολλά πως θες να ειπής, κι' ουδένα διηγάσαι.
Πού η όψισσου η χαροποιά; πού είναι παγεμένα
τα λόγια τα πιδέξιασου τα μελιζημομένα;
Εσύ ως καθώς βλέπωσε δεν είσαι εις την Θρακίαν
εκείνος που είσουν μίαν φοράν μέσα εις την Φρυγίαν.
Στον τόπονσου έτζι λυπηρά ταις Νύμφαις συντροφεύουν;
τούτα τα προμηνύματα για με τί σημαδεύουν;

Χυρ: Αν είν κακό προμήνυμα η θλίψις η δικήμου,
όλο, Κυράμου, το κακό ας τ' έχη η κεφαλήμου.
Η Μοίραμου πλεια δεν μπορεί ν' αυξίση τα κακάμου,
πειδή κι' απ' όλαις πλεια σκληρή είναι η δυστυχιά μου.

Κρ: Και δεν μπορείς να μου τα ειπής εμένα τα κρυφάσου;
τόσον αδύνατη είμ' εγώ για νάμαι βοήθειά σου;
Τόσον δεν είμαι άξια για να σε συμβουλεύσω;

Χυρ: και θέλεις να μιλήσω εγώ; Κυρά, να σε δουλεύσω.
Από την πρώτην, ίξευρε, στιγμήν... (μα τί παντέχω;)
εκείνην την ημέρα, ω θε!... όχι καρδιά δεν έχω.
Συμπάθησε, κάλειο ας σιωπώ, κι' ας κλαίω τη δυστυχιά μου.
μιλώντας ίσως σ' έκανα να μ' οργισθής, Κυράμου.

Κρ: Περσσότερο να σ' οργισθώ κάνειμε η απιστιάσου.
αλήθεια, δεν φυλάττονται σ' εμένα τα κρυφάσου.
Γιατί η Γυναίκα μ' ευκολιά τα δίνει εις αυτί άλλο.
ας πάμε, ας πάμε, σιώπισαι το δίκειοσου μεγάλο. //

Χυρ: Στέκα· ω θεού! ευθύς ευθύς σου λέω, και μη θυμώνεις.
εγώ δεν έχω ανάπαυσιν, εσύ μου την συκώνεις.
Το ευγενικόνσου πρόσωπον λατρεύωτο, Κυρά μου,
ιξεύρωτο πως μάταια λατρεύειτο η καρδιάμου.
Και βλέπω πως εχάθηκα, κι' ακούω τον θάνατόν μου.
Κυράμου, μ' έσφιξες να ειπώ, ετούτο είν το κρυφόνμου.

Κρ: Πώς! τί αυθάδια είν' αυτή; (Χυρ:) δε στο είπα πως σε κάνω
να μ' οργισθής, αν σου το ειπώ; κ' είμαι για να πεθάνω.

Κρ: Χύρινδε, εγώ επάντεχα πλειο σέβας από σένα·

Χυρ: το πταίσιμο είν του Έρωτος, Κυράμου, κι'όχι εμένα...

Κρ: Σιώπα, σιώπα, φθάνεισου. τ' αυτιάμου το τί ακούσα! (α)[27]

Χυρ: αλλ' επειδή και στανικώς ηθέλησες, Κρεούσα,
Και μ' έσφιξες το κρίμαμου να ειπώ, τώρ' ακουσέμε
το δίκειομου να διηγηθώ, κ' έπειτα δικασέμε.

Κρ: Τί πρόφασι 'μπορείς να ειπής σ' εκειά π' έχεις πομένα;

Χυρ: πως είμ' άξιος για λύπησιν αν καίωμαι για σένα.
Που ανίσως το να σ' αγαπώ είναι σ'εμέ ανομία,
ο Δημοφώντης έσφαλλε, κι' αυτός είν' η αιτία
Ο Κύρης μου ετύχενε ποτέ να μην το στρέξη
εγώ να συντροφεύσωσε, κι' άλλον ας ήχ' εκλέξη.

[27] (α) κάνοντας να φύγη.

Όποιος την ίσκα εις την φωτιά συμώση, κι' αυτή πιάση,
αν άναυσε κ' εκάικε, δεν πρέπει να θαυμάση.
Εσύ είσαι ωραία, εγώ τυφλός δεν είμαι, ω κορασιάμου·
σ' ίδα, σ' εθαύμασα, κ' ευθύς σ' ορέχθηκε η καρδιάμου. //
Καθημερνώς ευρέθηκα συμάσου· η δικοσύνη
μ' έδωσε αδρά να σε θωρώ, κ' ελάβενα ευφροσύνη.
Της δικοσύνης τ' όνομα ελάθωσε κ' εμένα,
όχι τους άλλους μοναχά, που μ' έβλεπαν μ' εσένα.
Ο Έρωτας που μ' έσπροχνε νάμαι πάντα συμάσου,
χρέος πως είχα ενόμιζα νάμαι στη συντροφιάσου.
Μύριαις φοραίς ξηγώντας σου τα πάθη του εαυτούμου,
επίστευσα πως σου ξηγώ τα πάθη τ' αδελφού μου.

Κρ: (Αχ τόχα καταλάβη εγώ.) μια τόλμη έτζι μεγάλη
μου έρχεται τόσον έξαφνα, που φέρνειμε σε ζάλη.

Χυρ: Κι' όμως εμέ κάποιαις φοραίς μου εφάνη κ' η ψυχαίς μας,
χωρίς να ειπή η γλώσσαμας, μ'άκουαν ταις καρδιαίσμας.
Άκουσα κάποιους στεναγμούς, ίδα κάποιαις ματίαις
γλυκαίς γλυκαίς, οπ' έδειχναν καρδιάς λυποθυμίαις.
Τόσον που εγώ ξιγόνταστα για πάθη της καρδίας,
ενόμησα μην απερνούν τους όρους της φιλίας.

Κρ: Αυτά τα λόγια, ω Χύρινδε, ομπρόσμου μην τα φέρνης.
σ' απόμανα, μα συ αρχινάς δα ναν το παραπέρνης.
Κοίταξε πλειάσου ερωτικά λόγια να μη μου κραίνης·

Χυρ: να καταλάβω δεν μπορώ... (Κρ:) δεν το καταλαβαίνεις;
Να στο ξιγήσω: αν από δω κι' ομπρός εσύ δεν είσαι
πλειια γνωστικός 'π' ό,τ' είσουνα ώς τώρα, μη θαρρείσε
Η δικοσύνη, γιατί πλειια μην έλθης εμπροστάμου.
τώρα τα εκατάλαβες τα λόγια τα δικάμου; //

Χυ: Σκληρή σ' ακούω,
θες να πεθάνω,
Για σε το κάνω
να σκοτοθώ.
Αλλά θυμήσου,
που εσύ είσαι η μία,
και μόνη αιτία,
που θα χαθώ. (α)[28]

Κρ: Πού φεύγεις; στέκα. (Χυ:) φεύγω ευθύς, γιατί πολλά σε βλάβει
η εδικήμου συντροφιά, και τον θυμόνσου αναύει. (β)[29]

Κρ: Άκουσαι, Χύρινδε. (Χυ:) εγώ όντας στη συντροφιάσου
το παραπέρνω επάνωμου, και βλάβω τη φιλιάσου. (γ)[30]

[28] (α) θέλει να φύγη.
[29] (β) κάμνοντας να φύγη.
[30] (γ) κάμνοντας να φύγη.

Κρ: Και ποιος ως τώρα σου έδωκε θέλιμα να παγένης;
Χυ: καταλαβένω εγώ πολλά, κι' ακόμη όσα δεν κραίνεις.
Κρ: Πόσον κακά γνωρήζεισμε, Αφέντη ευγενικέμου!
εγώ απ' εκείνην την στιγμήν (ω οϊμέ, ω οϊμέ θεέμου!)
Χυ: Τέλιωσαι αυτά τα λόγιασου. (Κρ:) απ' την στιγμήν εκείνην...
(αχ και τί κάνω;) φύγε, αν θες, άφησμε εις ειρήνην.
Χυ: Φεύγω, ω σκληρή, να τάχα... ω θέ! να έφθασε ο αδελφόσμου.
(τί έχω να κάμω ο δύστυχος; εχάθη ο λογισμόσμου.) //

Σκηνή: ΣΤ:
Ο Θυμάντης σπουδακτικώς, και οι ρηθέντες.

Θυμ: Αυτή είν' η Αφέντρα ω Χύρινδε, που ορίζει την Φρυγίαν;
Χυ: αυτή. (Θ:) ένα λόγον θαν της πω, και κάμεμας αδείαν.
Χυ: Σε υπακούω. (τί τούραγνο!) (Κρ:) Αφέντη συμβιέμου,
Θυ: Βασιλοπούλα ευγενική, παρακαλώ άκουσέμου.
Ίξευρε είμασθε κ' οι δυο σε κίνδυνο μεγάλο,
εσέ η τιμήσου, κ' η ζωή εμένα χωρίς άλλο.
Αυτά τα δύω στέκονται στην γνώμην την δικήνσου
γλυτώνεισμε από θάνατον, φιλάς και την τιμήνσου.
Κρ: Τί είναι; (Θυ:) οι γονείς μας θέλουσιν ο ημέναιος να μας δέση,
πράγμα που δεν εξήτησα, κ' ίσως να μη σ'αρέση.
Η χάραισσου είναι θεϊκαίς εις όλατους τα μέρη,
μα η μοίραμου δεν θέλειτο εγώ να σ' έχω τέρι.
Ένα αντιστέκει εμπόδιον, που δεν έχει γιατρίαν,
ο Κύρησμου δεν ξεύρειτο, κι' ό,τι έχω στην καρδίαν
Δεν ημπορώ ναν το ειπώ· συ πρέπει να προφθάσης
αντίς για με μιαν άρνησιν, πως δεν με θες, να πιάσης.
Ειπέ, πως δεν αρέσωσου, κακίαις γέμησέ με,
ό,τι κι' αν πης σε συμπαθώ, και καταφρόνεσέμε.
Έτζι η τιμήσου, πιάνοντας την γνώμην την δικήνμου,
'εγλύτωσε, κ' εγλύτωσες κ' εμένα την ζωήν μου.
Κρ: Πώς! (Θυ:) δεν μπορώ πλεια να σταθώ, κράζομαι απ' άλλην χρείαν.
εις το παλάτη, ω Χύρινδε, κάμετης συντροφίαν. (α)[31] //
Κρ: Αχ κάνε πεσμου... (Θ:) εγώ είπασου το ό,τι έχει η καρδιάμου.
ούτ' έχω άλλο. στοχάσουτο: σ' αφίνω για, κυράμου. (α)[32]

[31] (α) φεύγοντας.

[32] (α) φεύγει.

Σκηνή. Ζ.
Κρέουσα, και Χύρινδος.

Κρ: Αχ της Κρεούσης, ω θεοί; Φριγίας της κλιρονόμου;
εμένα τέτοια ονειδισιά ευθύς στον ερχομόμου;
Έχεις καρδία, ω Χύρινδε; (Χυ:) την είχα την καϋμένην,
αν δεν την είχες δυνατά εσύ καδινομένην.
Κρ: Αχ! την τιμήνμου εκδίκησε, αν μ' αγαπάς· το χέρι,
το σκήπτρον, την καρδίανμου, και να σε κάμω τέρι.
Είναι δικόσου ό,τι έχω εγώ· όρους δεν διορίζω
στο χάρισμα. εκδίκησιν, κι' όλα σου τα χαρίζω.
Χυ: Και τι ήθελες; (Κρ:) του Θύμαντος του τολμηρού το αίμα.
Χυ: του αδελφούμου! (Κρ:) άχνισες; πώς άλλαξες το βλέμμα;
Δειλιάρη, αχ σ' εκατάλαβα, φεύγα απ' ομπροστάμου,
θέλει βρεθή ένας άξιος να δώσω την καρδιάμου.
Χυ: Μα, Αφέντρα,... (Κρ:) όχι άλλο· ιξεύρωτο, είστε κ' οι δυο ενωμένοι
να με προδόσετε, ω σκληροί, την περιφρονεμένη.
Χυ: Εγώ! πώς! και πιστεύειστο; έτζι λοιπόν λογιάζεις
ψεύτικην την αγάπηνμου; τέτοιον με λογαριάζεις;
Κρ: Δεν θέλω την αγάπησου, δεν θέλειτ' η τιμήμου,
ή αληθεινήν, ή ψεύτικην την έχω για εντροπήμου. //

Δεν θέλω τον πόθον
ανθρώπου δειλιάρη
ενός φοβιτζιάρη
με τέτοια καρδιά.
Που τ' άρμα αν του τύχη
να πιάση κλονίζει,
που μόνον ανδρίζει
εις τα ερωτικά. (α)[33]

Σκηνή: Η.
Χύρινδος μόνος.

Γιατί, ω θεοί, τόσος θυμός! από τον αδελφόνμου
τί τάχ' άκουσε, π' άναψε; να θέλη τον εαυτόνμου
Στο αίμα το αδελφικόν... εγώ να μαγαρίσω...
αχ μόνον ναν το στοχασθώ σκοτίζομαι, και φρίσσω.
Μα με τί έπαρσι είπε το! με τί θυμόν κι' αγριάδα!
κι' όμως εμέ αυτά σ' αυτήν μου δίδουν νοστιμάδα.
Ξανοίγω εγώ στα κάλλητης κάποια μεγαλεία,
που κι' αγριεμένη αρέσειμου, σχίζειμου την καρδία.

[33] (α) φεύγει.

Τ' όμορφο προσωπόντης
παντάναι ευγενικό,
όμορφο ειρηνικό,
ή θυμομένο.
Μου φαίνεται αν γελάση //
του κάλλους η θεά,
θωρώ την Αθηνά
θυμό όντας πιάση. (α)[34]

Σκηνή: Θ.
Ο Μαθούσιος βγαίνει θυμομένος κρατώντας την Διρκέαν από το χέρι.

Διρ: Πού με τραβάς; πού σέρνεισμε, Αφέντη; (Μα:) εις τ' αγριώδη
εις της Λιβίης την ερμηά, στα μέρη τα φρικώδη
Της ιρκανίας, στους κρυμνούς, στα φοβερά λαγκάδια
της Συβηρίας, στ' άγρια, και τρομερά σκοτάδια.
Ή εις κάποιαν γην αγνώριστην, που περικικλωμένη
να βρίσκεται από θάλασσαν, 'χ τον κόσμον χωρισμένη.
Διρ: Όχ ω οϊμέ! (Μ:) χύνετε, ω Γονής, ιδρώτας της καρδιάσας.
μα το τί σέβας εις εσάς έχουσι τα παιδιά σας.
Διρ: (Αχ έμαθε τον γάμονμας! πεθένω.) οϊμέ θεοίμου!
ελεημοσύνη, Αφέντημου, κ' επιάσθηκε η πνοήμου.
Μ: Η ελεημοσύνη εχάθηκε, η πίστις μακριά οδεύει,
όλα χαϊμένα είναιτα, και το κακό κυριεύει.
Διρ: Ιδού, πεύτω εις τα πόδιασου... (Μ:) τί κάνεις; (Διρ:) εγώ μέλει
τόσο να κλαίω... (Μ:) η τύχησου άλλο από κλάυμα θέλει.
Διρ: Ίξευρε... (Μ:) πρόσμενέμε εδώ, και τρέχω εις τον λιμένα
ξύλο να εύρω να φύγωμε μακριά απ' εδώ στα ξένα. (β)[35] //

Σκηνή. Ι.
Διρκέα, και έπειτα ο Θυμάντης.

Διρ: Πού τάχα ω οϊμέ τη δύστυχη, πού θέλει να με σφίξη
να πάω να θανατωθώ; σ'ποιο μέρος θα με ρίξη;
Ω οϊμέ παιδάκιμου άκακο, σύμβιε ποθητέμου,
να πάω χωρίς να σας ιδώ; τί τυραννία θεέμου!
Θ: Στέλος, Διρκέα, ευρίσκωσε, ψυχήμου ηγαπημένη·
Δ: σ' αφίνω για, ω ποθητέ, για πάντα η τεθλιμμένη.
Το τέκνονμου στην πατρικήνσου αγάπην παραδίνω.
αγκάλιαστο, και φίληστο για με· κ' ευθύς που κείνο

[34] (α) φεύγει:

[35] (β) φεύγει:

Να διακρίνη είν' αρκετό, λύπην ν' ακούη για μένα,
την τύχημου διηγήσουτου, κι' ό,τι έχω παθημένα.
Θ: Ψυχήμου τ' είναι αυτά που λες; αχ μη με θανατώνεις.
Διρκέα, εις ταις φλέβαισμου το αίμα μού παγώνεις.
Δ: Ο Κύρησμου εκατάλαβε βέβαια το κρυφόνμας
είν' αναμένος στον θυμόν, και για εξολοθρεμόνμας,
Θε να με πάρη σ' άλλην γην μακριά από την πατρίδα·
εγώ γνωρίζωτον, για με άλλη δεν είν' ελπίδα.
Θ: Αι! στέκα με καλή καρδιά, ω τέρι ευγενικόνμου,
μη χάνεσε, και κοίταξε πως είσαι εις το πλευρόνμου.

Σκηνή: Ια΄.
Ο Μαθούσιος γυρίζει σπουδακτικά, και οι άνωθεν.

Μαθ: Έρχου, Διρκέα, γλήγορα· (Θ:) δεν έρχεται η Διρκέα.
Μαθ: ποιος τ' εμποδίζει; (Θ:) εγώ· (Μ:) πώς! (Δ:) αχ δυστυχία νέα! //
Μαθ: Με το σπαθίμου του Γονή το δίκειο διαφεντεύω. (α)[36]
Θυ: με το σπαθίμου ακόμη εγώ το δίκειομου γυρεύω. (β)[37]
Διρ: Αχ τί κάνεις, Αφέντημου; (γ:)[38] Κύρημου, στέκα οπίσω. (δ)[39]
Μαθ: να μ' εμποδίζης, ω ασεβή, γιατί δεν θε ν'αφήσω
Άδικα να θυσιασθή έν' άπταιστο κοράσι;
Δ: ω θε! (Θ:) λοιπόν... (Διρ:) (αχ μη μιλείς, μην τύχη το λογιάση,
Ο Κύρησμου δεν ξεύρειτο, λαθάσθηκα η καϋμένη.) (ε)[40]
Μ: μα θέλουν να θυσιασθή αδίκως η θλιμμένη!
Δ: (Λίγο έλειψε απ' τον φόβονμου να δείξω το κρυφόν μου.)
Θ: Μαθούσιε, παρακαλώ στούτο συμπαθησόνμου.
Νάτο το λάθος, βλέποντας να τρέχης θυμωμένος
εις την Διρκέαν, π' έκλεγε, έμεινα συγχισμένος.
Κ' εφάνημου για ψυχικό να τρέξω να βοηθήσω,
και τον θυμόν του Κύρητης ναν τονε σπρόξω οπίσω.
Μ: Λοιπόν μην εμποδίζεισμας να φύγωμε οι θλιμμένοι·
αν η Διρκέα σήμερον δεν φύγει είναι σφαγμένη.
Δ: Ω άστρη! (Θ:) ο λαχνός έπεσε ίσως εις τ' όνομάτης;
Μ: όχι, αλλά ο άδικος Γονήςσου ο νομοπάτης
Ετούτην θέλει σήμερον την άπταιστην σφαγμένην,
χωρίς της τύχης τον λαχνόν, την θέλει πεθαμένην.
Θ: Και γιατί τόση έχθρα σ' αυτήν; μίσος τόσο μεγάλο;
Μ: για να παιδεύση εμένα, οπού δεν ήθελα να βάλλω //
Στην τύχην την Διρκέανμου, με το παράδειγμάτου,

[36] (α) Ξεγυμνώνει το σπαθί.
[37] (β:) κάμνει το αυτό.
[38] (γ:) του Θυμάντου.
[39] (δ:) εμβαίνει εις την μέσηντους.
[40] (ε:) αγαλινά του Θυμάντου, κάνοντας πως τον κρατεί.

γιατ' είπα πως δεν έβαλε κ' εκείνος τα παιδιάτου.
Και γιατί η αγάπη η πολλή, οπ' έχω του παιδιούμου,
πως είμαι υποτασσόμενος μου τ' έβγαλε οχ το νουμου.
Διρ: Κάθε λογής πράγμα, ω θε! συντρέχει στο κακόνμου.
Θ: στέκα, Μαθούσιε, άφοβος. δεν είναι πίστευσόνμου
Ο Ρήγας[41] τόσον βάρβαρος. στην πρώτη ορμήν σκοτίζει
τον πάσα έναν ο θυμός, τον κάνει να μανίζει.
Μετ' έπειτα ο λογαριασμός λαβαίνοντας τον τόπον,
διορθώνει όλα τα σφάλματα των λογικών ανθρώπων.

Σκηνή: ΙΒ΄.
Ο Άδραστος με κουστωδίαν, και οι ρηθέντες.

Άδ: Ω εσείς πιστοίμου, ας είν' καλλά η Διρκέα φυλαμένη. (α)[42]
Μαθ: δεν το είπα, Αφέντη, εγώ; (Θ:) πώς! (Δ:) οϊμένα την καϊμένη!
Θυ: Γιατί η Διρκέα εις φύλαξιν; γιατί εις τέτοιον τρόπον;
Άδ: ο Βασιλεύς ορίζειτο. έρχου. (β)[43] (Δ:) αχ! σε τί τόπον;
Άδ: Θέλει το μάθης, δύστυχη, σε λίγο. (Δ:) ω οϊμέ θεέμου!
ω Κύρημου λυπήσουμε, Αφέντη, βόηθησέμου.
Θυ: Αχ δεν αφήνω εγώ ποτέ... (γ:)[44] (Μ:) δεν ημπορώ, μανίζω...
Άδ: αν σαλευθήτε, το ξιφί στο στήθος της βυθίζω. (δ)[45]
Θυ: Ω ασεβή! (Μα:) ω απάνθρωπε! (ε:)[46] (Άδ:) εμένα δικαιώνει
ο ορισμός ο αφεντικός, και τούτο για με σώνει.
Διρ: Λοιπόν... ω οϊμέ! (Άδ:) γλυγόρευσε, Διρκέα, μη φωνάζεις,
και του κακού βοήθειαν οδύρεσαι, και κράζεις. //
Διρ: Έρχομαι ευθύς. (α)[47] (Θυ: και Μαθ:) αχ άσπλαγχνε, βάρβαρε, να πεθάνης (β:)[48]
Άδ: σταθήτε, και την έσφαξα. (γ:)[49] (Θ: και Μ:) στέκα σκληρέ, τί κάνεις; (δ:)[50]

Διρ: Συμπάθησαι, ω Γονήμου...
ω οιμέ τί τυραννία!
καλέμου Αφέντη θύμου...
ω θε τί δυστυχία,
και τί αποχωρησία,
που μ' έμελλε να ιδώ!
Πειδή και θα πεθάνω
(να μπόρια τον καϋμόνμου
τώρα στον θάνατόνμου

[41] Στο κείμενο «Ρήρας».
[42] (α) οι φύλακες την περικυκλώνουσι.
[43] (β:) της Διρκέας.
[44] (γ:) κάνει να κτυπήση.
[45] (δ:) ορμίζοντας το ξίφος εναντίον της Διρκέας.
[46] (ε) στέκονται.
[47] (α) παγένοντας.
[48] (β:) ορμίζοντας να κτυπήσουν.
[49] (γ:) ξαμόνει να την σφάξη.
[50] (δ) στέκονται.

κάνε να διηγηθώ!)
Εις τί έπταισα ωχ οϊμένα!
πώς έφθασα η θλιμμένη
νάμαι έτζι μισισμένη
από τον ουρανό; (ε)[51]

Σκηνή: ΙΓ΄:
Θυμάντης, και Μαθούσιος.

Θυ: Θεοίμου συμβουλεύστεμε. (Μ:) η γη πώς δεν σαλεύει;
το αστροπελέκι του Διός πως τώρα δεν παιδεύει //
Τέτοια μεγάλη ασέβεια, τέτοια αδικοκρισία;
και θα μου ειπούν, πώς έχει ο Ζεύς έγνοια για 'μας καμμία;

Θυ: Φίλε, καιρό ας μη χάνωμεν, εσύ σύρε κοντάτης,
πού την παγαίνουν κοίταξε, πού θα 'ναι η κατοικιάτης.
Εγώ ως τόσο τον Κύρημου τρέχω να μαλακώσω.

Μ: δεν το ελπίζω... (Θ:) ωχ! άμε εκεί, και θέλει τα διορθώσω.
Αν ο θυμός του Κύρημου ποσώς δεν μαλακώση,
στράτα καμμιά θέλει βρεθή, όπου να την γλυτώση.

Μ: Ω ευγενικώτατο παιδί, που ταις καρδιαίς ορίζεις,
άξιο ένα καλλίτερον πατέρα να γνωρίζης. (α)[52]

Θυμ: Εγώ δεν βασταίνω,
αν τ' άστρη μ' αφίσουν,
και δεν με βοηθήσουν
σε τέτοιον καϊμόν.
Το γλυκόμου τέρι
να ιδώ να μ' αρπάξουν,
ν' ακούω να γογγύζη,
που παν ναν το σφάξουν,
το νουν μού ζαλίζει,
με κάνει τυφλόν. (β:)[53]

Τέλος της: α: πράξεως.

[51] (ε) φεύγει με την κουστωδίαν.
[52] (α) τον αγκαλιάζει, και φεύγει.
[53] (β:) φεύγει.

Πράξις Δευτέρα
Σκηνή Πρώτη

Κατοικίαις.
Δημοφώντης, και Κρέουσα.

Δημ: Ζήτησαι, ω Κρέουσα γλυκιά, για να 'σαι δουλεμένη.
κάνω ό,τι θες την σήμερον να 'σαι ευχαριστημένη.
Μα για Διρκέαν μη μου ειπής, δέησις δεν με πιάνει.
θέλω ο Γονής της ναν τ' ιδή ομπρόστου ν' απεθάνη.
Ο τολμηρός παράπολλα έβλαψε τον εαυτόνμου.
ομπρόσμου ανακάτοσαις να σπείρη στον λαόνμου!
Στους νόμουσμου ν'αντισταθή! να μπαίνη σ' ό,τι κάνω!
δεν θέλω πλεια βασίλειον, αν έχω ν' απομάνω
Στον θρόνον τέτοιαν εντροπήν, σκήπτρον δε θα βαστάξω.

Κρ: Αφέντη εγώ δεν έρχομαι γι' άλλους να σε πειράξω.
Γνωρίζωτο πως έκανες πράγμα πολύ για μένα.
η δέησίσμου είναι για με, κι' όχι γι' άλλον κανένα.

Δη: Τί πεθυμάς; (Κρ:) να πάω ευθύς οπίσω εις την Φρυγίαν.
για ν' εύγουν τα καράβιαμου ζητώ την εξουσίαν.
Ετούτη είναι η δέησις, και δεν μπορείς λογιάζω
να μ' αρνηθής, ανίσως και εδώ που λογαριάζω
Πως ήλθα για Βασίλεισα, δεν είμαι σκλαβωμένη.
(κ' ίσως δεν είναι μάταιος ο φόβος, που μου μπαίνει.) //

Δημ: Τί λες, Αφέντρα; αχ τ' είν' αυτά τα λόγια, οπού σμίγεις
με υποψιαίς φαρμακεραίς; να λες πως θα μας φύγης;
Αμή ο γάμος; αμή ο γαμπρός; τ' είν τούτος ο σκοπόςσου;

Κρ: αι! μικρή νύμφη η Κρέουσα είναι για τον υγιό σου.
Ας μην ελπίση μια ομορφιά θνητή ναν τόνε λάβη
γι' αυτόν... μα τούτη δεν είναι φροντίδα να με βλάβη.
Εγώ θα φύγω· βρίσκομαι τάχα σ' ελευθερίαν;

Δη: εσύ είσαι παντελεύθερη μ' όλην την εξουσίαν.
Δεν θέλω εγώ εις την Θρακιά να σ' έχω στανικώς σου.
μ' άδικο τοιο δεν τ' όλπιζα 'χτο στόμα το δικόσου.

Κρ: Ποιος έχει δίκειο από 'μας για να παραπονήται
να διακρίνω δεν μπορώ, και τον Θυμάντη ευρείτε...
Στέλος να φύγω επιθυμώ. (Δ:) μα είδες τον; (Κ:) τον είδα.
γι' αυτό ζητώ να πάω ευθύς οπίσω στην πατρίδα.

Δη: Σου εμίλησε; (Κ:) έτζι ποτέ να μ' είχε μού μιλήση.
Δη: και τ' είπεσου; (Κ:) φθάνει ως εδώ, καθ' ένας ας σιωπήση.
Δη: Κρέουσα, σ' εκατάλαβα: σου εφάνη η αφεντιά του
πολλά χοντρός στα λόγιατου, κ' εις τα καμόματά του.
Κρύος θέλει σ' εδέχθηκε, σου εμίλησε μ' αγριότη,
που εθύμωσες σε συμπαθώ, που δεν είδες γλυκότη.
Εσέ, που ήθη τα γλυκά 'βίζασες της Φρυγίας,

πολλά σκληρά σου φαίνονται τα ήθη της Θρακίας.
Και μη θαυμάζης, αν αυτός είν' έτζι γενναμένος.
εις τ' άρματα εγεννήθηκε, στ' άρματα αναθρεμμένος. //
Αγνώριστα είν' ονόματα σ' αυτόν τα γλυκά πάθη.
του Έρωτος τα μυστήρια 'πό σένα θαν τα μάθη.
Και για να μάθη τάζωσου λίγο πως σε παιδεύει.
αυτό τ' όμορφο πρόσσωπο, και τί δεν ερμηνεύει;
Με τόσαις χάραις άπειραις, οπ' ακτινοβολούσι;
με δύω φοστήρες λαμπυρούς που μ' ευγλωτιάν μιλούσι.
'Πό κάτω εις την γύμνασιν τέτοιων σοφών Δασκάλων
πάσα σοφία μαθένεται χωρίς κόπον μεγάλον.

Κρ: Δεν θε να βάλλω όμως εγώ σ' κίνδυνον την τιμήνμου,
λαβαίνοντας μιαν άρνησιν με τόσιν εντροπήνμου.

Δη: Μιαν άρνησιν; και πώς μπορεί να φοβηθή η καρδιάσου;

Κρ: τις οίδε; (Δ:) ο γυιοσμου σήμερον, (αν είν' της αρεσιάσσου)
Το χέρι θέλει δώσεισου, και τάζωσου αν τολμήση
ο αυθάδης να μ' αντισταθή, και ειπή να μη θελήση,
Ομνύω εις το κεφάλιμου, ν' ανάψημε μανία,
να κάμω... μα όχι. τούτο 'δώ είναι πολλά μακρία.

Κρ: (Ναι, ναι, ο Θυμάντης ας σφιχθή τον γάμον να θελήση,
για να τον διώξω τότε εγώ, και ποια 'μαι να γνωρίση.)
Καλά λοιπόν ό,τι έταξες, Αφέντη, δεχομαίτο,
γνιάσουτο τώρα, κ' έπειτα... (Δ:) φθάνει. σ'εμέ αφισέτο.

Κρ: Συ το ξεύρεις ποια 'μαι, ιξεύρεις
η τιμήμου τί γυρεύει,
θύμου, αν άλλο σου συνεύη
εις εμένα μη βογκάς. //
Συ είσαι Ρήγας, συ Πατέρας,
και ο νους σου θα κοιτάζη
ο γονής το πώς προστάζει,
πώς παιδεύει ο Βασιλειάς. (α)[54]

Σκηνή Β΄:
Δημοφώντης, και έπειτα ο Θυμάντης.

Δημ: Τί υπερηφάνια που έχει αυτή! σχεδόν... μα ωσάν παιδούλα,
και ωσάν γυναίκα αφίμωτα, κι' ωσάν βασιλοπούλα.
Θέλει όμως την εδέχθηκε πολλ' άσχημα ο γυιοσμου.
πρέπει να νουθετήσωτον, και θα τον κράξω ομπρόσμου
Ναν του τα ειπώ, για να φερθή μ' όλην την φρονιμάδα,
και να νικήση όσο μπορεί την φυσικήν του αγριάδα.

[54] (α) φεύγει.

Ω εσείς, ας έλθη ευθύς εδώ ο Θυμάντης εμπροστάμου.
μα να π' ο ίδιος έρχεται. (Θυ:) Κύρημου, Βασιλειάμου,
Χάρι, συμπάθιο, έλεος. (Δ:) για ποιον; (Θ:) για την θλιμμένην,
για την Διρκέαν την άχαρη, και την δυστυχισμένην.

Δημ: Εγώ έκρινα την τύχην της. οπίσω δεν τραβιέται
μια απόφασις βασιλική, κι' αφ' ου γραφθή δεν σβυέται.
Δείχνει πως έσφαλλε τινάς το να μετανοήση.
κι' ο Βασιλεύς δεν ψεύδεται εις ό,τι αποφασίση.

Θυμ: Αν οι Θεοί δοξάζωνται στην γην σε κάθε τόπον,
είναι γιατί ταις δέησαις δέχονται των ανθρώπων. //
Η Μοίρα είναι μια θεά, που τους θεούς προστάζει·
και μόνον γιατί απόφασιν ποτέτης δεν αλλάζει
Παράδειγμα δεν βρύσκεται ποτέ ένας να θελήση
ένα θυσιαστήριον, ναόν ένα ναν της κτίση.

Δημ: Τον θρόνον, δεν ιξεύρειστο, που ο φόβος τον φυλάσσει.

Θυ: όχι με βεβαιώτητα, και πάντα θα τρομάση.

Δ: Το σέβας είναι το παιδί του φόβου. (Θ:) κι' αυτό παίρνει
του Κύρη ταις αμφιβολιαίς, και την καρδιάντου δέρνει.

Δ: Ολίγο, 'λίγο γίναιται αγάπη. (Θ:) μα πλασμένη,
με δολερό, και φθονερό φαρμάκι ζημομένη.

Δ: Θέλει ερμηνεύσεισε ο καιρός εκειό που δεν κατέχεις.
μα τώρα θα μιλήσωμε γι' άλλο. ειπέμου τί έχεις;
Και της Κρεούσης τί έκαμες; σήμερον θα ενωθήτε,
και σήμερον συ την κεντάς που θα στεφανοθήτε;

Θ: Έχει τέτοια αντιπάθειαν σ'αυτήν μέσα η καρδιάμου,
που να νικήσω αδύνατα ακούω τα λογικάμου.

Δ: Κι' όμως δα πρέπει... (Θ:) για τ' αυτό μιλούμε μι' άλλην ώρα.
για την Διρκέαν, αφέντημου, στα πόδιασου είμαι τώρα.
Χάρησαι εκείνην την ζωήν, που πταίσιμον δεν έχει,
ενός υού, που δέεται, κ' εις τον γονήν προστρέχει.

Δ: Πάλι για κείνην μου μιλείς. αν η καρδιάσου θέλει
να σ' αγαπώ, αυτ' άφηστα, γι' αυτήν πλεια μη σε μέλλει.

Θ: Ω οϊμέ κύρη δεν δύνομαι να κάμω τη βουλήσου.
αχ αν αξιώθηκα ποτέ να μ' αγαπήση η ψησου, //
Αν με πληγαίς τιμητικαίς, στα στήθη στολισμένος
με νίκαις σταις αγκάλαισσου 'γύρισα τιμημένος,
Αν οι θριάμβοιμου έκαμαν (καρποί των εδικώνσου)
να βγάλουν δάκρυα χαράς ταις βρύσαις των ματιώνσου,
Γλύτωσαι, κ' ελευθέροσαι Διρκέαν την καϋμένην.
τη δύστυχη! μόνος εγώ μιλώ για την θλιμμένην.
Όλοι την απαρνήθηκαν, δεν έχει από κανένα
ελπίδα, ούτε βοήθειαν, πάρεξ μόνον σ' εμένα.
Αχ ήθελ' είσται, ω θεέ! μεγάλη απανθρωπία,
χωρίς κανένα πταίσιμον να γένη αυτή θυσία
Μέσ' τ' άνθη της νεότητος! και ποιος να μη την κλαίη;
εις το θυσιαστήριον να βλέπης ν' αναπνέη,

Να βλέπης βρύσαις αίματα καπνίζοντας να τρέχουν
από το στήθος το απαλόν, και το κορμί να βρέχουν.
Ν' ακούς τα ύστερα λόγια της να βγαίνουν κομπομένα
από τ' αραχνιασμένατης χείλη τα νεκρωμένα.
Το θολερό, και ύστερο κίνημα των ματιών της...
να με κοιτάζεις, Κύρημου, κι' αχνίζεις! τον καϋμόντης
Τον άκουσες, γνωρίζωτο, θέλει ναν τη γλυτώσης
το σπλάγχνος σου, ακολούθης το, (α)[55] αχ μην το μετανόσης.
Ακλούθησαι το κίνημα, Αφέντη, της καρδιάςσου.
δεν βγαίνω από τα πόδιασου, ανίσως κ' η ευσπλαγχνιάσου
Δεν δώση την ελευθεριάν Διρκέας της καϋμένης.
ναι. χαρισαί της την ζωήν της πολυπαιδεμένης. //

Δημ: Θυμάντη, (ω ύψιστοι θεοί!) σύκω, και τί για σένα
έχω εγώ να στοχασθώ, σ' εκειά π' έχεις 'πωμένα;
Εκείνο το να δαίεσαι ωσάν περιορισμένος,
και την Διρκέαν να μελετάς τρέμοντας λιγομένος,
Να λαχταρίζης μη βλαφθή, κλαίοντας να ζητάς την,
ετούτα τί θέλει να ειπούν; ίσως εσύ αγαπάς την;

Θ: Για ναν το κρύψη του κακού πασχίζειμου η καρδία.

Δ: αχ τούτη είναι το λοιπόν 'κείνη η κρυφή αιτία,
Που τόσην διά την Κρέουσαν εναντιότητα έχεις;
αλλ' απ' αυτόν τον Έρωτα να 'ξευρα τί παντέχεις;
Τάχα ήθελες ν' αφίσωσε να πάρης διά γυνήσου
μίαν υποτασσόμενην γιατ' είναι τζ' όρεξίςσου;
Ή τάχα να στοχάζεσαι, πως μ' ένα κρυφόν γάμο...
αχ κι' αν το φανταζόμουνα μόνον, το τί είχε κάμω...

Θ: Τί στοχασμοί που σου έρχονται! για με ποια έχεις ιδέαν;
ομνύω εις όλους τους θεούς εγώ πως την Διρκέαν
Δεν στέφομαι, δεν το ποθώ. ζητώ μόνον να ζήση.
κι' αν θέλης να θανατωθή, και το αίματης να χύση,
Θέλει το χύση, αλλ' ευθύς (και μη σε πιάση πλάνη)
και τον υγιόσου θέλει ειδής εμπρόςσου ν' απεθάνη.

Δ: (Για να τον πιάσω ας καμοθώ.) ας είναι. ως θες ορίζω.
ας ζήση η αγαπημένησου, εσένα την χαρίζω.

Θ: Ω κύρη ηγαπημένεμου... (α)[56] (Δ:) στέκα. καθώς για σένα
έστερξα εγώ σ' ό,τ' ήθελες, κάμε και συ για μένα. //

Θυμ: Και την ζωήν, και το αίμαμου... (Δ:) όχι, ω ποθητέμου,
επιθυμώ 'λιγότερον εγώ από σένα γυέμου.
Στην Κρέουσαν, που εδιάλεξα δίξου ταπεινομένος,
στον γάμον τούτον μη φανής κακοφχαριστημένος.

Θ: Ω θε! (Δ:) το βλέπω, τούραγνο αυτό πολύ σου δίνει.
μα τούτο της υπακοής την χάρην ας πληθύνη.
Το πάθοςσου ελυπήθηκα, σ' επόνεσε η ψυχήμου.

[55] (α) γονατίζει.

[56] (α) θέλει να του φιλίση το χέρι.

από εσέ σ' ανταμοιβήν ας φυλαχθή η τιμήμου.
Τί ήθελε ειπούν, Θυμάντημου, για μένα τον γονή σου,
αν στενεμένος 'βρίσκομουν για κακουργιά δικήσου,
Να μην τελιώσω τα 'ταξα... μα όχι δεν σε παντέχω
νάσαι τόσον αχάριστος, για τέτοιον δεν σ' έχω.
Έρχου στη Νύμφη, εις τον ναόν τώρα μ' αυτήν ας πάμε,
και τώρα εμπρός εις τους θεούς την δέησίνσου κάμε.
Και πλήρωσαι τα χρέη, υγέ, δικάσου, και δικάμου.

Θ: Αφέντημου... δεν ημπορώ, δεν δύνεται η καρδιάμου.

Δ Θυμάντη, ως τώρα ωσάν γονής σου 'μίλισα, μα γνιάσου,
μη με στενέψης, να ειπώ, να κάμω ως Βασιλειάς σου.

Θ: Του Βασιλειός, και του γονή ομοίως από μένα
όλατους τα προστάγματα είναι προσκυνημένα.
Μα συ το ξεύρεις, ο έρωτας δεν θέλει δυναστείαν.

Δ: αυτός μπορεί και κυβερνά του όχλου την πανδρείαν.
Θεότης μεγαλήτερη τους όμοιουςσου πανδρεύει.
κι' αυτή εις το κοινόν καλόν πάντοτε χρησιμεύει. //

Θυμ: Ανίσως του άλλου το καλόν τέτοιας τιμής θ' αξίζη...

Δημ: η γλώσσαμου πλειά δεν μπορεί μ' εσέ να φλυαρίζη.
Λόγο άλλο δεν έχω να ειπώ, θέλω έτζι εγώ και φθάνει.

Θ: κ' εγώ ακούω που δεν μπορώ. (Δ:) αυθάδη, πώς δεν βάνει
Ο νουςσου... (Θ:) θα πεδεύσημε, το ξεύρω, η δύναμίςσου.

Δ: εις την Δικρέαν θέλω ευθύς ν' αρχήση η παίδευσίς σου.

Θ: Αχ όχι. (Δ:) φεύγα. (Θ:) αλλ' άκουσαι. (Δ:) πολλ' άκουσα, και φθάνει.
θέλω η Δικρέα βέβαια σήμερον ν' απεθάνη.

Θ: Και η Δικρέα πεθαίνοντας... (Δ:) πώς; δεν παραμερίζεις;

Θ: παραμερίζω. μα έπειτα (α)[57] μην τύχη και γογγύζεις...

Δ: Πώς! τολμηρέ! ω ομέ θεοί! φοβέραις ν' απομένω!

Θ: αν φοβερίζω, ή αν δαίομαι εγώ δεν διακρένω.
Ολίγο λίγο η γνώσισμου χάνει την εξουσίαν.
μη με στενέψης, Κύρημου, σ' άκραν στενοχωρίαν.
Ομολογώτο εγώ έκανα... τις οίδε; κι' ακουσέτο.

Δ: τί έκανες αχάριστε; τί έκανες; ειπέτο.

Θ: Έκανα εκείνο π' έκανε ένας απελπησμένος,
από μανίαν, και θυμόν νάν' όλος αναμένος.

Με γνώσιν με θέλεις;
αθώον με γυρεύεις;
τ' ακούς, το σκοπεύεις,
πώς στέκει από σε.
Εγώ έτζι λογιάσω,
γι' αυτήν, που πεθένω, //
μη πως και την χάσω,
'χτό νουμου ευθύς βγαίνω,

[57] (α) συγχισμένος.

τυφλός απομένω,
δεν είμαι μ' εμέ. (α)[58]

Σκηνή: Γ΄:
Δημοφών μόνος.

Λοιπόν καθ' ένας μ' ατιμά; η νύμφημου η αυθάδη,
ο δούλος ο υπερήφανος με τον υγιόμου ομάδι
Το χαλινάρι όλοι εύγαλαν. αχ πλεια καιρός δεν μένει
για υπομονήν. ω φύλακες, ας πάη η Διρκέα δεμένη
Εις την θυσίαν παρευθύς. εκείνη είν' ο εχθρόςμου,
αυτ' είν' αιτία, οπ' έσφαλαν κι' ο Κύρης της, κι'ο γυόςμου.
Κι' αν δεν έχη και πταίσιμον, πρέπει να μη γλυτώση.
συμφέρει εις το βασίλειον ο γάμος να τελειώση
Με την Κρεούσαν. και ποτέ ο Θυμάντης δεν το κάνει
ώστε η Διρκέα ζωντανή είναι, και δεν πεθάνη.
Όταν συμφέρη εις το κοινόν φρόνιμη είναι γνώμη
ενός μόνου ο θάνατος, αν είν' κι'αθώος ακόμι.

Κόβουσι τα κλονάρια
του δένδρου έτζ' οι γεοργοί,
για νάβγουν με στολή
νέα βλαστάρια. //
Γιατί σφάλμα το κρίνου
όλο να ξηρανθή
διά να φυλαχθή
μέρος εκείνου. (α)[59]

Σκηνή: Δ΄:
Μαθούσιος, και Θυμάντης.

Μαθ: Κ' η μόνη ελπίδα... (Θ:) ναι ακριβέ φίλε που θα μας σώση
είναι η φυγή. ο Βασιλεύς αντίς να μαλακώση
Σταις δέησαίςμου, εθύμωσε καρδιάτου η σκληρεμένη.
να φύγωμε, να φύγωμε κι' από στιγμαίς τυχαίνει.
Γλύγορο ξύλο δράμε ευθύς ν' εύρης, και κράτησαίτο,
πράγμα ό,τι έχης ακριβό σ' αυτό κουβάλισαίτο.
Κι' ανάμεσα σ' κάποια νησιά δεξία του λιμένος,

[58] (α) φεύγει.

[59] (α) φεύγει.

που μπαίνι μέσα η θάλασσα εκεί μείνε κρυμμένος,
Και πρόσμενέμε έτοιμος. εγώ παγαίνω ως τόσο
για την Διρκέαν, κ' έφθασα μ' αυτήν να σ'ανταμώσω.

Μαθ: Μα εκείνους που φυλάγουτην... (Θ:) θέλει τουσέ γελάσω.
είν' ένας, οπ' ανοίγειμου κρυφή στράτα να φθάσω
Όθεν κλισμένη βρίσκεται. άμε μη σε διλειάζει,
γιατί ο καιρός είν' άπιστος σ' όποιον δεν το αρπάζει.

Μ: Κάποιος θεός σ' ανάβη
μέσα εις την καρδίαν //
δι' εμάς[60] την ευσπλαγχνίαν
κ' είσαι πονετικός.
Γιατί απ' ένα πατέρα,
που έτζι σκληρός εστάθη
ο γυιος δεν μπορ' α μάθη
να 'ναι έτζι σπλαγχνικός. (α)[61]

Σκηνή: Ε:
Θυμάντης, και έπειτα η Διρκέα με άσπρα ενδύματα στεφανωμένη με άνθη ανάμεσα εις τους φύλακας, και ιερείς του Ναού.

Θυμ: Είναι μεγάλο, και πολύ να φύγω ο τεθλιμμένος!
ευθύς και πτωχός γίνομαι, και υποτεταγμένος.
Το πατρικόν βασίλειον μ' όλα τα πλούτη χάνω.
αλλά η γυνή, και το παιδί αξίζουν παρεπάνω.
Τ' άλλ' αγαθά δεν έχουσιν αφ' εαυτά καμμίαν
ίδιαν τιμήν, κ' η γνώμημας τους δίνει την αξίαν.
Αλλά τα πάθη τα γλυκά γονή, και του συμβίου
στην τάξιν του όλου έχουν αρχήν, και την πυγήν του βίου.
Αυτά από ταις ιδέαισμας ταις πρώταις δεν αρχίζουν
με ταις οποίαις νήπια μας θρέφουν, και ποτίζουν.
Ούτε από την συνήθειαν, που η φύσισμας νικάται.
μα έχει το σπέρμα στην ψυχήν καθ' ένας που γεννάται. //
Όμως ας φύγω... μ' αυτός ποιος με τέτοιαν συνοδίαν;
τάχα μην είναι ο Βασιλεύς; θωρώ την κουστωδίαν.
Αχ όχι: βλέπω κ' έρχωνται και ιερείς μαζίτους!
και μ' άσπρη φορεσιά θωρώ κ' είν' αναμεταξίτους...
Ω οιμέ τον δυστυχέστατον! ωχ το γλυκόμου τέρι!
ω θε! σταθήτε. ποια αφορμή, Διρκέα, στούτο φέρει;

[60] Ενώ στο τέλος της προηγούμενης σελίδας υπάρχει η συνήθης παραπεμπτική ένδειξη για την αρχή της επομένης και αναγράφεται η λέξη «για», εντούτοις η επόμενη αρχίζει με το «δι'».

[61] (α) φεύγει.

Διρ: Στέλος να π' έφθασε ο καιρός, κ' η ώρα η πικραμένη,
έφθασε η ύστερη στιγμή, που βλέπωσε η θλιμμένη.
Ωχ ωοιμέ, Αφέντημου γλυκέ! τί μ' έμελλε ωχ ω οιμένα!
αχ τί φαρμάκι που θα πυω να χωρισθώ από σένα!
Θ: Και πώς! ο Κύρης... (Δ:) σε στιγμαίς με θέλει πεθαμένη.
Θ: ώστε π' εγώ είμαι ζωντανός μη στέκεις φοβησμένη... (α)[62]
Δ: Αχ τί κάνεις, Αφέντημου; σε τόσους μοναχός σου
με διαφεντεύεις του κακού, και χάνεσαι κι' ατόσου.
Θ: Αλήθεια. άλλη καλλίτερη στράτα τρέχω να πιάσω. (β:)[63]
Δ: πού; (Θ:) να μαζόξω φίλουσμου όσους μπορώ, και φθάσω.
Άμε λοιπόν, εις τον ναόν θέλει έλθω πριν να φθάσης. (γ:)[64]
Δ: όχι, στοχάσου... ω θεέ! (Θ:) για με άλλο μη λογιάσης.
Ο πόνοσμου, κ' η λύπημου με φέρνει σε μανίαν.
όποιος μου εναντιωθή ας τρέμη στην καρδίαν.
Θα κάμω κάθε συμφορά, αν ήτον κι' ο γονήσμου.
το σίδηρο, και η φωτιά θε νάναι η εκδίκησίσμου.
Θα καύσω μ' εξωλόθρευσιν, με θυριώδη γνώμη,
αυλήν, ναόν με ιερείς, και τους θεούς ακόμι. (δ:)[65] //

Σκηνή: στ΄:
Διρκέα, και έπειτα η Κρέουσα.

Διρ: Στάσου, ω Θυμάντη, αχ δεν ακούει. αιώνιοι θεοί μου,
φυλάξετέτον μη βλαφθή, για παρηγόρησίσμου.
Ποιος θα γνιαστή για το παιδί, κακό αυτός αν πάθη;
μου έλειπε το τούραγνο εις τούταμου τα πάθη
Να τρέμω για τον άνδραμου. κάνε να ημπορούσα
από κανένα η δύστυχη βοήθειαν να ζητούσα...
Αχ Κρέουσα, αφέντραμου. ζητώσου ελεημοσύνην.
δεν ημπορείς να μ' αρνιθής διά την καλωσύνην,
Π' έχει η καρδιάσου η ευγενική. εις πείραξιν σε βάνει
στην ύστερήν της συμφορά μία που θα πεθάνη.
Κρ: Ποια είσαι συ; τί πεθυμάς; τί θέλεις από μένα;
Δ: η δυστυχιάμου είναι γνωστή πολλά καλλά σ' εσένα.
Είμαι η Διρκέα, κι' άπτεστη παγένω ν' απεθάνω.
ελεημοσύνην σου ζητώ, μα όχι για με το κάνω.
Αχ! τον Θυμάντη τον πτωχόν σου διαφέντευσέ τον.
αυτός για με πάει να χαθή, Κυράμου, γλύτωσέτον
Κι' αν ίσως και η δέησις μίας που θα πεθάνη
ματαία δεν είναι εις εσέ, μα λύπησιν σου κάμει,
Από εσένα ας βοηθηθή ένας απελπισμένος,

[62] (α) θέλοντας να βγάλη το σπαθί.
[63] (β:) θέλοντας να φύγη.
[64] (γ:) ομοίως.
[65] (δ:) φεύγει.

κι' αν είναι πταίστης, κάμετον νάναι συγχορεμένος
Κρ: Και συ εδεκεί που θα χαθής, γνοιάζεσαι την ζωήντου;
πώς δύνεσαι και δαίεσαι διά την φίλαξίντου; //
Διρ: Ω θε! άλλο πλεια μη μου ζητάς, η τύχημου το ξέρει...
Κυράμου φθάνει ως εδώ. θέλει τον κάμης τέρι.

Αν σου έλεγα η θλιμμένη
όλαμου τα κακά,
σου εχώριζε λιωμένη
'χτόν πόνον η καρδιά.
Τόσον στον θάνατόνμου
δίκειο μ' αδημονεί,
οπ' έκλαιες τον καϋμόνμου
αν πέτρα ήσουν σκληρή. (α:)[66]

Σκηνή: ζ΄:
Κρέουσα, και έπειτα ο Χύρινδος.

Κρ: Τί μαγικόν π' είν' η ομορφιά! αν τούτη στην καρδιάνμου
κάνει τέτοιο αποτέλεσμα, που σβένει την εχθριάνμου,
Δίκειο ο Θυμάντης ο πτωχός έχει, οπ' αγαπάτην.
μόλις τα δάκρυα εκράτησα όταν εκοίταξάτην.
Αυτοί αγαπώνται οι δύστυχοι αλιθεινά εκ καρδίας.
και η αιτία να είμαι εγώ τέτοιας τραγωδίας;
Αχ όχι. για να λείψη αυτή στράτα ας ευρώ καμμίαν.
ω Χύρινδε, τώρα από σε έχω μεγάλην χρείαν.
Χυρ: Του αδελφούμου το αίμα θες. (Κρ:) η πεθυμιά αφανίσθη.
με τον θυμόν τότ' άναυσε, με τον θυμόν εσβίσθη. //
Διά το παρόν να μη βλαφθή έχω επιθυμίαν.
πάει η Διρκέα η δύστυχη τώρα εις την θυσίαν.
Κι' είν' ο Θυμάντης σε θυμόν έξω οχ τον εαυτόν του.
τρέχα εσύ κυβέρνηστον, κράτησε τον θυμόντου.
Κ' εγώ παγαίνω την οργήν του Βασιλειός να σβύσω,
και της Διρκέας την ζωήν διά χάριν να ζητήσω.
Χυρ: Ω μιας ψυχής βασιλεικής σκοπός επαινεμένος!
τις να μην ήναι δύναιται σ' εσένα σκλαβομένος;
Ώχου κι' ας ήτον βολετό μ' εμένα να μην ήσου
τόσο σκληρή... (Κρ:) μα πώς αυτό σκοπεύειτο η ψυχήσου;
Απ' ό,τι την ελόγιασες, άλλη είναι η καρδιάμου.
κ' εγώ... μα τρέχα, και μη θες να μάθης τα κρυφάμου.
Χυρ: Όχι εγώ δεν ερωτώσας,

[66] (α:) φεύγει.

άστρη μου ηγαπημένα,
αν ακόμι είσται εχθρεμένα,
φθάνει να 'χω αμφιβολή.
Όποιος πάντα είναι σε πάθη
στο κακότου αν αμφιβάλλη,
ευτυχιάτου είναι μεγάλη,
γιατί ελπίδος είν' αρχή. (α)[67] //

Σκηνή: Η΄:
Η Κρέουσα μόνη.

Ανίσως και συ, ω Χύρινδε, γλυκότατο είδωλόνμου,
εδίνωσουν να φανταsθής μέσα τον εαυτόνμου
Ετούτη η αυστηρότησμου πόσον τον τυραννίζει,
οπού κ' εσέ τόσον λυπεί, και τόσον σε φλογίζει,
Αχ ίσως δεν εφαίνομουν σ' εσένα σκληρεμένη.
αλήθεια, οπ' ακόμι εγώ δεν είμαι ενωμένη
Με τον Θυμάντην. εύκολη είναι η αλλαξία,
στέκει από με για να γενή ετούτη η πανδρία.
Αλλά διά Βασίλεισα εγώ διορισμένη,
να έχω να καταστηθώ δούλα, υποταγμένη,
Εκεί που ελόγιασα κυρά νάλθω να βασιλεύω;
όχι, όχι εγώ δεν θέλωτο, ποτέ δεν το πιστεύω
Νάμαι τόσο μικρόψυχη, δεν θέλει η αρετήμου,
η δόξαμου δεν θέλειτο, δεν θέλειτο η τιμήμου.

Ω ευτυχισμένος χρόνος
χρισός χωρίς κακίαν,
που τζ' ηδονής εχθρίαν
δεν είχε η αρετή.
Αξιά, τιμή, και δόξα
μας σπρόχνουσι με βίαν,
κ' οι ίδιοι στην σκλαβίαν
παγαίνομε ως τυφλοί. (α)[68]

Σκηνή: θ΄:

Αυλή του Ναού του Απόλλονως. μεγαλοπρεπής μα κοντή σκάλα, από την οποίαν αναβαίνουν εις τον αυτόν ναόν, το μέρος το έσωθεν

[67] (α) Δεν υπάρχει η σκηνική οδηγία στο πρωτότυπο, παρά την ένδειξη της παραπομπής.

[68] (α) φεύγει.

του οποίου είναι όλον ξεσκεπασμένον εις τους θεατάς, ειδεμή όσον
εμποδίζουν την βλέψιν οι στύλοι, οπού κρατούν το μέγα βήμα.
Φαίνονται τα θυσιαστύρια ρυμμένα, το πυρ σβυμένον, τα ιερά
σκεύη ανοποδογυρισμένα, τα άνθη, τα τυφλοπάνια, τα πελέκια,
και τα άλλα σύνεργα της θυσίας σπαρμένα εις τα σκαλούνια, και
κάτω, οι ιερείς οπού φεύγουν, οι βασιλεικοί στρατιώται κυνηγησμένοι
από τους φίλους του Θυμάντου, και πανταχού σύγχυσις, και ταραχή.
Ο Θυμάντης κυνηγώντας με μεγάλον θυμόν κατά το μέρος της σκάλας
μερικούς από την κουστωδίαν, χάνεται ανάμεσα εις ταις σκηναίς. Η
Διρκέα οπού τον κράζει απ' επάνω από την αυτήν σκάλα με φόβον, και
τρομασμένη. ακολουθεί βραχύς πόλεμος, και λαβαίνοντας την νίκην οι
φίλοι του Θυμάντου, χάνονται οι πολεμισταί. Η Διρκέα, οπού ματαβλέπει
τον Θυμάντην, τρέχει να τον κρατήση καταβαίνοντας από τον Ναόν.

Διρ: Άγιοι θεοί, φυλάξτετον. Θυμάντημου αφουγκράσου.
ωοιμέ, Θυμάντημου, άκουσε, για ελεημοσύνην στάσου
Θ: Έλα, αγάπημου, έλα δω, (α:)[69] εγλύτωσες, ψυχήμου.
Δ: αχ τί έκαμες! (Θ:) εγώ έκαμα το χρέοσμου με τιμήμου. //
Ωοιμέ! Θυμάντημου, ω θεέ! εσύ είσαι λαβομένος.
ω θέμου! μέσ' τα αίματα είσ' όλος βουτημένος.
Θ: Όχι, Διρκέα, μη χάνεσαι. κ' αίμαμου δεν εχύθη,
αλλ' ο θυμόσμου τ' έχυσε 'χτών αλλωνών τα στήθη.
Δ: Μα βλέπε... (Θ:) παύσαι αμφιβολή καμμία μη σου μπαίνει.
ας φύγωμε. (α)[70] (Διρ:) και ο Όλινθος; και το παιδί πού μένει;
Χωρίς αυτό θα φύγομε; (Θ:) γι' αυτό θέλει γυρίσω,
όταν εσέ, Διρκέαμου, εις φύλαξιν σ'αφίσω. (β:)[71]
Δ: Στέκα, από τούτην την μεριάν ξανοίγω και γυρίζουν
οι φύλακες του Βασιλειός, και κατ' εμάς βαδίζουν.
Θ: Αλήθεια. ας πάρομε λοιπόν στράτ' άλλην, και με βίαν.
μ' ακόμι πλήθος κι' απ' εδώ θωρώ απ' αρματωσίαν.
Δ: Ωχ ωοιμέ! (Θ:) οι φίλοι εφύγασι, (γ:)[72] όλοι μ' απαρνιθήκαν!
Δ: δύστυχοι εμείς! τί κάνομε τώρα που μας αφήκαν;
Θ: Μια στράτα εγώ με το σπαθί σ' ανοίγω, κι' απ' οπίσω
εσύ όθε τρέξω ακλούθαμε, ακλούθα όθε κτυπήσω. (δ)[73]

[69] (α) Γυρίζοντας αδημονισμένος με το σπαθί εις το χέρι.

[70] (α:) την πιάνει από το χέρι.

[71] (β:) φεύγοντας από την ζερβίαν μερίαν.

[72] (γ:) κοιτάζοντας τριγύρου.

[73] (δ:) αφίνει την Διρκέαν, και με το σπαθί ξεγυμνομένον εις το χέρι, αυξάνει το πάτιμάτου κατά το αριστερόν μέρος.

Σκηνή: Ι΄:
Ο Δημοφώντης από το άλλον μέρος με το σπαθί εις το χέρι. και φύλακες εις όλα τα μέρη.

Δημ: Μη φεύγεισμε, ω ανάξιε, στέκα. (Θ:) ωχ ωοιμέ! Κύρη,
και πού έρχεσαι; (Δημ:) γυε ασεβή. (Θ:) κανείς (ε:)[74] πόδι μη σύρη //
Εις την Διρκέαν να 'λθη σιμμά. (Δ:) Αφέντη, αχ δόσαι τόπον.
και κοίταξε να φυλαχθής με άλλον γλυκόν τρόπον.
Δημ: Τον αποστάτη, ω φύλακες κανής ας μη τον πιάση,
το χαλινάρι αφήτε του, η λύσσατου ας χορτάση.
Άστε να ιδούμε έως οπού θα φθάση αυτή η μανία.
έρχου, και την περίφημον τέλειωσαι ανδραγαθίαν. (α)[75]
Προδώτη, αυτό το σίδηρον έλα και κάρφοσαίτο
στο στήθοσμου, ω ασεβή, γλήγορα βούτησέ το.
Να σφάξη έναν πατέρατου δεν πρέπει να δειλιάζη
εκείνος, που κ' εις τους ναούς τα θεία ατιμάζει.
Θ: Ωοιμέ θε! (Δημ:) τί σε κρατεί; ίσως και μη σου δίνω
φόβον με τούτο το σπαθί; να που στην γην τ' αφίνω. (β:)[76]
Τί πεθυμάς περσσότερο;[77] εγώ σου φέρνω ομπρός σου,
χωρίς καμμιά διαφέντευσιν τον πλεια μεγάλο εχθρόσου.
Τώρα το μίσος π' έκρυβες μπορείς να θεραπεύσης.
γιατί στον κόσμον σ' έβαλα έλα να με πεδεύσης.
Ανάμεσα στους ασεβείς για νάχης το πρωτείον
λίγο σου λείπει, τέλειοστο να λάβης το βραβείον.
Ως τόσο το πολύ έκαμες, άλλο πλεια δεν σου μένει,
πάρεξ να σμίξης με χαρά την πολυαγαπημένη,
Να δώσης της το χέρισου ακόμι καπνισμένο
από το αίμα του πατρός καταμαγαρισμένο.
Θ: Αχ φθάνει, αχ κύρη, σιώπησαι, κόψαι μου την ζωήν μου.
με αυτά τα λόγια τα σκληρά μου καίεις την ψυχήμου. //
Να, κύρημου (α:)[78] στα πόδιασου ο πταίστης ο υός σου.
(β:)[79] να το σπαθίτου το σκληρό, ας γένη ο ορισμός σου.
Τούτη τη δύστυχη ζωή αν θες έπαρτη οπίσω,
μα τέτοια λόγια πλεια μην πης, πλειαμου μην τ' αγροικίσω.
Ιξεύρωτο πως έσφαλλα, τ' ομολογεί η καρδιάμου,
και να ζητήσω δεν τολμώ συμπάθιο στα κακάμου.
Μα τόσο μου επαιδεύσασι τα μου είπες την καρδίαν,
οπού υπερβαίνει η παίδευσις την πάσαν αμαρτίαν.
Διρ: (Σε τί κατάστασι για με που βρίσκεται η καρδιάτου!)

[74] (ε) βλέπει οπού πληθαίνει ο αριθμός των φυλάκων, και βάνεται εμπρός εις την συμβίαντου.
[75] (α:) εις τον Θυμάντην.
[76] (β:) ρίχνει το σπαθί.
[77] Στο χειρόγραφο υπήρχε «περσσότορο».
[78] (α:) γονατίζει.
[79] (β:) ρίχνει το σπαθί.

Δημ: (μ' επλάναγε αν δεν είμουνα βέβαιος εις τα κακάτου.
Αχ! όχι, ας μην εισακουσθή.) ας ήναι ευθύς δεμένα
αυτά τα χέρια, ω ασεβή τα αποστατισμένα.
Θ: Ω φύλακες, (γ:)[80] πού είν' τα δεσμά; ιδού, ας γενή η βουλήτου,
δεν διώχνει ο γυιος το δίκαιον πρόσταγμα του γονή του.
Διρ: (Ο φόβος που είχα μέσαμου η πολυτεθλημμένη
καλλά το επροφύτευσε τούτο που μου συμβαίνει.)
Δημ: Εις τον θεόν που εβλάφθηκε οπίσω ας πάη το θύμα.
κ' εγώ παρών, ω ιερείς, ας σφαγή ευθύς στο βήμα.
Θ: Ωχ ωοιμέ εγώ πλεια δεν μπορώ, ψυχή, να σε βοηθήσω. (δ:)[81]
Διρ: πόσαις φοραίς μονοημερίς έχω να ξεψυχήσω;
Θ: Ω Βασιλειάμου, ω κύρημου. (Δημ:) άφησμε να ησυχάσω.
ελεημοσύνην. (Δημ:) του κακού, ζητάστην. δεν αλλάσω. //
Θ: Αλλά η Διρκέα να σφαγή στα μάτια τα δικάμου,
αδύνατον, δεν το βαστώ, μου σχίζεται η καρδιάμου.
Ο θάνατός της παραμπρός ολίγο κάνε ας σύρη...
θείοι υπηρέται, ακούσατε, αγροίκισέμε, ω κύρη.
Να' ναι η Διρκέα δεν μπορείς η σημερνή θυσία.
κι' αν τέτοιο πράγμα κάμετε, κάνετε ιεροσυλία.
Δημ: Γιατί αφορμή; (Θ:) πεσμου ο Θεός τί θέλει; τί διορίζει;
Δημ: το αίμα ομπρόστου να χυθή μιας κορασιάς ορίζει.
Θ: Γι' αυτό η Διρκέα να σφαγή δεν πρέπει, είν' αμαρτία.
αυτή είναι μάνα, έχει παιδί, δικήμου είναι συμβία.
Δημ: Πώς! (Διρ:) (λαχταρίζω εγώ γι' αυτόν!) (Δημ:) ω ύψιστε θεέμου!
τί ακούω ο δυστυχέστατος! δεν τ' όλπιζα ποτέμου.
Ω υπιρέται, παύσετε αυτήν την ιερουργίαν.
πρέπει να γενή διάλεξις γι' άλλην νέαν θυσίαν.
Γυε ασεβή! τούταις λοιπόν είν' η εύμορφαις ελπίδες
που εγώ για σένα έθρεφα μ' όλαισμου ταις φροντίδες;
Νόμους θεϊκούς, και κοσμικούς έτζι τους ευλαβείσαι;
των γηρατιώνμου, ω άπιστε, τέτοιο αποκούμπιο εσ'είσαι;
Αχ!... (Δρ:) μη θυμώνεις εις αυτόν, σ' εμένα η αμαρτία,
τούτο το κάλλος τ' άχαρο, ετούτο είν' η αιτία.
Εγώ είμαι, που επροσπάθησα πολύ για ναν τ'αρέσω,
εγώ τον εξεπλάνεσα για ναν τόνε κερδέσω.
Εγώ με δάκρυα δολερά στον μποδισμένον γάμο
τον έσφιξα, και έκλινε τέριμου να τον κάμω. //
Θ: Αφέντη, αχ μην πιστεύεις την, αυτή δεν είν' αιτία,
αλλοιότικη είν' ολοτελώς η ελεεινή ιστορία.
Που εσύμπεσε στη γνώμημου, κι' οπ' έκλινε σε μένα,
είν' εδικόνμας πταίσιμον, κι' αυτή δεν έχει ουδένα.
Εγώ επροσπάθησα πολύ, έκαμα κάθε πράξι,

[80] (γ:) συκόνεται, και παγαίνει αφ' εαυτού του να τον καδινόσουν.

[81] (δ:) εις την Διρκέαν.

χίλιαις φοραίς μ' έδιωξε αυτή χωρίς να με κοιτάξη.
Κ' εγώ άλλαις τόσαις 'γύρισα σ'αυτήν πειράζοντάστην,
της έταξα, την έσφιξα, και φοβερίζοντάς την.
Μα εις τέλος βλέποντάςμε αυτή εμπρόςτης ν' αποδώσω,
επειδή και μ' απελπισιά έβγαλα να καρφώσω
Το στήθος μου με το σπαθί, ετότε μ' ελυπήθη,
κ' η λύπησις τής άλλαξε την γνώμην, κ' ενικήθη.

Διρ: Κι' όμως... (Δημ:) σιωπήσετε. (εγώ ακούω εις την καρδίαν
μια κάποια λύπησιν, οπού ήθελε την φωτίαν
Π' έχω να σβύση του θυμού. αχ μα πολλά μεγάλο
είναι το σφάλματους, κ' εγώ από το μέρος τ' άλλο
Χρέος έχω να παιδεύσωτους, τους νόμους να στηρίξω,
δικαιοσύνης, κι' αρετής παράδειγμα να δείξω.)
Ω φύλακες, εις τα δεσμά βάλτετους χωρισμένους,
κ' έως να γενή η απόφασις κρατείτε φυλαγμένους.

Θ: Εις τα δεσμά και ας είμασθε, μα κάνε ανταμομένοι...

Διρ: κάνε στα ύστερα κακά ας είμασθε ενομένοι...

Δημ: Θέλει σας σμίξω, ω άνομες ψυχαίς, εγώ εν τω άμα,
θέλει σας σμίξω, ω ασεβείς, θέλει σταθήτε αντάμα. //

Άπιστοι, αν η τύχη
σας έσμιξε στη ζήσι
δεν θέλει σας χωρήση,
άπιστοι, κ' η θανή.
Εσφάλετε ενωμένοι
θέλει ενωμένοι ιδείτε
ομοίως να πεδευθήτε
μ' απόφασι αυστηρή. (α)[82]

Σκηνή: ια΄:
Διρκέα, και Θυμάντης.

Διρ: Γλυκόμου τέρι! (Θ) οϊμέ ψυχή, για με πόσ' απομένεις!

Διρ: κ' εσύ για μένα χάνεσαι! (Θ) κ' εσύ για με πεθένεις!

Διρ: Για το παιδίμας το μικρό ποιος έγνοια πλεια θα λάβη;

Θημ: αχ τί στιγμή! τί τούραγνο! ποιος ναν το καταλάβη;

Διρ: Αχ τί κακό! ... μα, Αφέντημου, γιατί τέτοια διλεία;
γιατί έτζι ναν τα χάσωμε με τέτοια δυστυχία;
Αι! ο πόνος ας είν' άξιος για μας, ας το χωρίση
τούτο το δέμα το σκληρόν μια κοπανιά ας το λύση.
Κ' οι δυο με γεναιότητα ευθύς ας χωρησθούμε,

[82] (α) φεύγει.

[83] (α) χωρίζουν με ανδρείαν, αλλά φθάνοντας εις την

τον πόνο ας απομάνωμε, και πλειαμας μην κλαυθούμαι.
Θημ: Ναι, ψυχή ανδρεία, καλλά λες, ας παύσου οι στεναγμοίμας,
πλεια δάκρυο ας μη χύσωμεν, κι' ας παύσουν οι καϊμοί μας. //
Διρ: Είμ' έτοιμη. (Θ:) αποφάσισα. (Διρ:) καρδιά, στάσου γενναία.
Θημ: Διρκέα, έχε για. (α)[83] (Διρ:) σ' αφίνω για, αφέντημου. (Θ) Διρκέα.
Διρ: Θυμάντη. (β)[84] ω θεοί! (Διρ:) γιατί δεν φεύγεις, μα στενάζεις;
Θυμ: γιατί γυρίζεις κατά με, και πάλιν με κοιτάζεις;
Διρ: Το τούραγνόσου ηθέλησα να ιδώ πώς το βαστένεις.
Θ: μα ωχτόσο κλαίν' τα μάτιασου. (Διρ) κ' εσύ βογκάς, και κραίνεις.
Θ: Ω θε! πόση έχουν διαφοράν τα συμβουλεύματάμας,
κ' οι στοχασμοίμας ολονών οχ τα καμόματάμας.
Διρ: Ω πόσον δυνατότερη 'πιστεύθηκα! μα ας μείνη
κάνε οχ τα μάτιασου κρυφή η φοβερήμου οδύνη. (γ)[85]
Θ: Αχ στάσου, ελπίδαμου γλυκιά, άκουσαι, ηγαπημένη.
Διρ: τί θέλεις πλεια την άχαρη, την πολυτεθλιμένη;

Θυμ: Τα χέριαμας, ψυχήμου,
να σμίξωμεν ομάδι
για ύστερο σημάδι
αγάπης μπιστικής.
Διρ: Αυτό σημάδι εστάθη
του πόθου του γλυκού μας,
τώρα είν' του στεναγμούμας
και χωρισιάς σκληρής.
Θ: Ψυχήμου ηγαπημένη!
Διρ: τέριμου υγιά σ' αφίνω. //
Και οι δύω: φαρμάκι ωοιμέ που πίνω!
ω μοίραμου σκληρή!
Τί συμφοραίς οχ τ' άστρη
θε να 'χη η κακία,
αν τέτοια έχει βραβεία
μια μπιστική ψυχή; (α)[86]

Τέλος της δευτέρας πράξεως.

σκηνήν γυρίζουν, και κοιτάζονται.
[84] (β) ω θεοί! το λέγουν και οι δύω.
[85] (γ) κάνει να φύγη.
[86] (α) φεύγουν.

Πράξις Τρίτη.

Σκηνή Πρώτη.
Αυλή εσωτερική της φυλακής, εις την οποίαν
είναι φυλαγμένος ο Θυμάντης.

Θυμάντης, και Άδραστος.

Θυμ: Σιώπα, κ' ελπίζεις πως εγώ ζωή να θέλω άλλη,
αν η Διρκέα θανατωθή, και να θωρώ άλλα κάλλη;
Και με τί πρόσωπον τολμάς να φέρνης εμπροστάμου
τέτοιαν αχρείαν συμβουλήν, που ξεύρεις την καρδιάμου;
Αδρ: Η ίδια η Διρκέασου εις τούτο σ' αναγκάζει,
εκείνη με τα χείλημου την γνώμην σου βιάζει.
Λέγει, πως τούτ' είν' η ύστερη χάρη που θε να βλέπη.
Θυμ: βέβαια γιατί αυτή θέλει το, να κάμω το δεν πρέπει.
Αδ: Αλλ' όμως... (Θ) φθάνει ως εδώ. (Αδ:) αφέντημου στοχάσου...
Θυ: δεν θέλω άλλο, ω Άδραστε, τα συμβουλεύματά σου.
Αδ: Εγώ για να γλυτόσωσε πεδεύω τον εαυτόν μου...
Θυ: όποιος μιλείμου για να ζω, εγώ τον έχω εχθρόνμου.

Αδρ: Βουλή δεν θε ν' ακούσης
οχ τη βοήθεια απέχεις,
δικαίως αν δεν έχης
λύπησι από τινά. //
Τον κίνδυνο όποιος βλέπει,
και δεν παραμερίζει,
στην τύχηντου α γογγύζει
γογγύζει μ' αδικιά. (α)[87]

Σκηνή: Β΄.
Θυμάντης, και έπειτα ο Χύρηνδος.

Θυ: Γιατί ετούτην την ζωήν τόσον να πεθυμούμε;
τί ηδονήν ευρίσκομεν σ' αυτήν για να χαρούμε;
Είναι κάθε κατάστασις γεμάτη τιμωρίαις,
κάθε ηλικία ελεεινή μ' άπειραις δυστυχίαις.
Τρέμομε βρέφη εις μιαν ματιάν φοβερισμού μ' αγριότη,
παιγνίδι τύχης, κ' έρωτος είμασθε στη νεότη.
Όταν πολυχρονίσωμεν, κι' ασπρίσουν τα μαλιάμας
γογγίζομεν εις τα κακά, π' έχουν τα γερατιάμας.

[87] Λείπει η οδηγία. Ίσως «φεύγει».

Τώρα του κέρδου η πεθυμιά το νουν μάς τυραννίζει,
τώρα ο φόβος του χαϊμού τα σπλάγχνα μάς φλογίζει.
Μάχεται πάντα τους κακούς η ίδιατους καρδία,
και τους δικαίους μάχεται ο φθόνος, κ' η κακία.
Σκιαίς, μανίαις, ονείρατα είν τα καμώματά μας,
ζούρλιαις είν' η φροντίδαισμας, καπνός η φαντασιάμας.
Κι' όταν η γνώσι βάλλη αρχή το σφάλμα να γνωρίση,
ετότ' έρχεται ο θάνατος, και σβένειμας τη ζήσι.
Αχ ας πεθάνω μιαν φοράν... (Χυρ:) Αφέντη ποθητέμου, //
έλλα εις ταις αγκάλλαισμου. (α)[88] (Θυ) πώς έτζι, ω αδελφέμου,
Χαρούμενος σ' εμέ έρχεσαι να μ' αποχαιρετήσης;
ετούτα είναι τα δάκρυα, οπ' έπρεπε να χύσης
Στον θάνατον του αδελφού; (Χυρ) τί θάνατον σκοπεύεις;
τί αποχαιρετίσματα; τί δάκρυα μου γυρεύεις;
Εσύ είσαι απ' όλους τους θνητούς ο πλεια ευτυχισμένος.
όλα τ' αστόχησε ο γονής, μ' εσέ είν' ειρηνεμένος.
Σου στρέφει την αγάπησου, γυναίκα, και παιδίσου.
και την ελευθερίαν σου, και χάρισμα η ζωήσου.

Θυμ: Αγάλι, αγάλι, ω Χύρινδε, για έλεος, ένα ένα,
αυταίς είν' άπειραις χαραίς εις μιαν στιγμήν για μένα.
Να ξεψυχίσω ήθελε ιδής βέβαια οχ τη χαράμου,
ανίσως και σου επίστευε καλλά μέσα η καρδιάμου.

Χ: Θυμάντη, στέκα βέβαιος χωρίς αμφιβολίαν.

Θ: και πώς ο Κύρης άλλαξε βουλήν, και φαντασίαν;
Όταν εστράφη απ'τον ναόν τους δυω δυστυχισμένους
εμέ, και την Διρκέανμου ήθελε πεθαμένους.

Χ: Το είπε, και το έκανε. και του κακού όλοι οι φίλοι
για να τον μαλακώσουσι τους άφρισαν τα χείλη.
Άρχησα ν' απελπίζωμαι, κι' όσοι άλλοι τού μιλούσα,
όταν για να βοηθήση σε έφθασεν η Κρεούσα.

Θ: Κρέουσα, που την έβλαψα να με βοηθήση εφάνη;

Χ: και η Κρέουσα. αχ αδελφέ, ο νους σου δεν ταις φθάνει //
Όλαις ταις χάραις εκεινής της εύμορφης καρδίας.
και τί δεν είπε, κ' έκαμε να σβήση της φωτίας
Την λαύρα που είχε ο Κύρης μας για να σε θανατώση;
πώς έφερε ταις χάραιςσου για ναν ταις μεγαλώση;
Την φρίξιν πώς εσμίκρυνε όλην του σφάλματός σου!
πώς την καρδιάν εγύρευσε να πιάση του πατρός σου!
Έκαμε να μιλούν για σε με την δικαιοσύνην
την δόξαν, και το όφελος, κι' ομού την σπλαγχνοσύνην.
Την βλάβην της παράδειγμα, και οπ' έτρεψε σ'αγάπη
του ανάφερε, τόσον οπού τον έκαμε κ' εντράπη.
Όταν εγώ εκατάλαβα πως ο γονής κλονίζει,
ετότε τρέχω, κι' ο ουρανός να εύρω με φωτίζει.

[88] (α) τον αγγαλιάζει.

Με την Διρκέαν τον Όλινθον, πέρνωτους εντω άμα
και εις τα μάτια του Ρηγός επρόβαλλα αντάμα
Τη μάνα με το βρέφος της. αυτή η θεωρία
την νίκην ετελίωσε έπαυσεν η φωτία.
Ή το πολύ ξελαύρισμα έκοψε τον θυμόντου,
ή το αίματου τον τράβιξε κ' ήλθε στον εαυτόντου,
Ο Ρήγας εμαλάκωσε, τη Νύφητου συκώνει
από την γην, και το παιδί στο στήθος του πιθώνει.
Η οργήτου εσβίσθη, εγλύκανε, γεμάτος καλοσύνη,
και σπλαγχνικά δάκρυα μ' εμάς αρχήνισε να χύνη.

Θυμ: Ω αδελφέ γλυκύτατε! ω Κύρη ποθητέμου!
ας πάμε, ω Χύρινδε, σ' αυτόν, ας πάμε, ω ακριβέμου. //

Χ: Όχι, την καλήν είδησιν ο ίδιος θα στη δώση.
μη μάθη πως πρωτήτερα σου το 'πα, και θυμώση.

Θυμ: Και τόση αγάπη έχει σ' εμέ, τόση γλυκιά καρδία,
που ως τώρα άξιος δεν έγινα για τέτοια ευεργεσία!
Ω πώς η καλοσύνητου το σφάλμαμου μού δείχνει!
τώρα το βλέπω καθαρά, κ' εις εντροπήν με ρίχνει.
Νάτουνα κάνε βολετό τον Κύρη μου να κάμω
νάβγη οχ το λόγο π' έδωκε για τον δικόνμου γάμο.
Αχ Χύρινδε, απ' ατιμιά φύλαξε τον Πατέρα,
και στεφανώσου του Ρηγός για με την θυγατέρα.
Γλύτωσε απ' ένα τούραγνο τώρα στα γερατιάτου
τον Κύρημας, μην άτιμος μείνη στα ύστερά του.

Χ: Αφέντη, τ' είν' αυτά που λες! αχ στο 'ξομολογούμαι,
μάθετο, για την Κρέουσαν εγώ δεν ξεύρω πούμαι.
Εγώ αγαπώτη όσο μπορεί άνθρωπος ν' αγαπήση.
μα... (Θ): τί; (Χ:) δεν έχω ελπίδα εγώ εμένα να θελήση.
Διά τον κληρονώμο αυτή του θρόνου είναι ταμένη,
κ' εγώ δεν είμαι τέτοιος. (Θ): εμπόδιο άλλο δεν μένει;

Χ: Για 'μένα αυτό μου φαίνεται νάναι αρκαιτά μεγάλο.

Θυμ: άμε, και τον Πατέραμας κάμετον χωρίς άλλο
Να βάλη εσέ στο πόδιμου. εσύ είσαι ο Κληρονώμος.

Χ: εγώ; (Θ:) ναι. αν δεν έζουνα, εσένα έκραζε ο νόμος
Εγώ από σένα τώρα ζω· λοιπόν μέρος σου δίνω
'πό κείνο, που μου χάρισες, τον θρόνον αν σ' αφίνω. //

Χ: Και ο Γονής... (Θ:) καν ο Γονής σβαίνει την εντροπήν του.
να κάμω τί ολιγότερο μπορώ για την τιμήν του;
Τί είναι ένα βασίλειον ομπρός σε τόσα κι' άλλα
καλλά, π' αυτός μου εχάρισε; (Χ:) αχ πράγματα μεγάλα
Χάνει όποιος το βασίλειοτου ενού αλλουνού τ' αφίση.

Θυμ: πάντα μένει περσσότερο κεινού που τα χαρίση.

Χύρ: Μεγαλήτερος εσ' είσαι
απ' ό,τ' είν' το χάρισμά σου,
εγώ απ' όλλα την καρδιά σου

περισσότερο φθονώ.
Χίλιαις κίμισες ξυπνάς μου
σε στιγμήν εις την καρδίαν
σέβας μέγα, ευχαριστίαν,
εντροπήν, και σαστισμό. (α)[89]

Σκηνή Γ΄.
Θυμάντης, και έπειτα ο Μαθούσιος με ένα χαρτί εις το χέρι.

Θυμ: Ω τέκνομου, ω Διρκέα μου, ψυχήμου, και καρδιάμου!
λοιπόν σας έχω σε στιγμήν βέβαιος στην αγκαλιά μου!
Και ναν' αλήθεια το λοιπόν, πως έχομεν ομάδι
χωρίς φόβον να ζήσωμεν ώστε να πάω στον άδι!
Ω θε χαρά! εγώ αγροικώ εμπράκτως στην καρδίαν,
πως οχ την πίκραν η χαρά σφοδρότερη έχει βίαν. //
Μαθ: Αφέντη.(Θ:) εσύ ω Μαθούσιε, είσαι; αχ συμπάθησέ μου,
αν στο γιαλό μ'επρόσμενες μάταια, ω ποθητέ μου.
Μ: Σε προφασίζει και πολύ τούτος, Αφέντη, ο τόπος;
Θυμ: εδώ που επροχώρησες, ποιος να εστάθη ο τρόπος;
Μ: Ο Χύρινδος μου ευκόλεψε τη στράτα, κ' έμπασέμε.
Θ: θέλει είπε σου την ευτυχιά, οπ' έξαφνα εύρηκέ με.
Μ: Όχι, γλύγορος έτρεχε, κ' επήγενε με βίαν,
για πού δεν εκατάλαβα, δεν ξεύρω την αιτίαν.
Θ: Φίλε μεγάλα πράγματα έχω να σου ξηγίσω.
Μ: ίσως με μεγαλλίτερα εγώ να σε φωτίσω.
Θ: Ίξευρε τώρα ο πλειά ευτυχής εγώ είμαι χωρίς άλλο.
Μ: ίξευρε τώρα εξάνοιξα ένα κρυφό μεγάλο.
Θ: Και τί; (Μ:) άκουσε αν παράδοξο θέλει φανή στ' αυτίσου,
δεν είναι θυγατέραμου η Διρκέα, είν' αδελφήσου.
Θ: Εμέ η Διρκέα είν' αδελφή; (α:)[90] αι παίζεις μετ' εμένα.
Μ: εγώ δεν παίζω, Αφέντημου. έχει κοινά μ' εσένα
Την κούνια, το αίμα, τον Γονή ομού και την μητέρα.
Θ: σιώπα. και τ' είν' αυτά που λες την σήμερον ημέρα;
(Αχ τούτο οπού λέγειμου ο θειός να μην το δώση!)
Μ: το χαρτί τούτο, οπού βαστώ θέλει στο βεβαιώσει.
Θ: Και τ' είν' αυτίνο το χαρτί; ναν το ιδώ άφησέ το. (β)[91]
Μ: πρώτ' άκουσε: η συμβία μου θνήσκοντας έδωσέ το
Κλεισμένο εις τα χέριαμου, κ' ηθέλησε να ορκίσω
ετούτο το χαρτί ποτέ ν' ανοίξω μην τολμήσω, //
Πάρεξ ετότε μωναχά να ανοιχθή από μένα

[89] (α) φεύγει.
[90] (α) συγχυσμένος.
[91] (β) με αδημονίαν.

αν η Διρκέα είχε βρεθή σε κίνδυνον κανένα.
Θ: Λοιπόν γιατί δεν το 'καμες σήμερον, οπ' εστάθη
ποφασισμένη εις θάνατον, για να εύγη κι' οχτα πάθη;
Μ: Τόσοι χρόνοι απέρασαν, οπ' από με αστοχίθη.
Θ: τώρα λοιπόν πώς έτυχε κι' ο νουςσου το θυμήθη;
Μ: Όταν εγώ εβάλθηκα να φύγω για τα ξένα
ανάμεσα στα πλειά ακριβά πράγματα, που μ' εμένα
Ετράβηξα εις το γιαλό, εκεί εύρηκα και τούτο.
Θ: μα τέλος πάντων ναν το ιδώ μη στέκεις δώσαιμούτο. (α)[92]
Μ: Απόμανε. (Θ:) (ω τούραγνο, θεοί μακαρισμένοι!)
Μ: θυμάσαι της βασιλεικής μητρός σου η τεθλιμμένη
Συμβίαμου τί μπιστικήν αγάπην, και φιλίαν
της είχε, που όταν έζουνε όλην της την καρδίαν
Σ' αυτήν την εθυσίασε, κι' όλον τον εαυτόν της,
οπού και την ακλούθησε ευθύς στον θάνατόν της;
Θ: Το ξεύρω. (Μ:) ετούτο το χαρτί θωρείςτο βουλομένο
με βούλαν την βασιλεικήν; (Θ) ναι. (Μ) βλέπεις που γραμμένο
Είναι με της βασίλεισας το ίδιό της το χέρι;
Θ: ναι, πλειάσου μην ξεσχίζεισμε ωσάν σκληρόν μαχέρι. (β:)[93]
Μ: Διάβαστο τώρα. (Γ)[94] (Θ) ωχ ώοιμέ! τα μέλη μου ατονούσι. (Δ:)[95]
»Δεν είναι θυγατέρα του η Διρκέα του Μαθούση,
»Αλλά σπορά βασιλεική. αυτή έχει πατέρα
»Τον Δημοφώντη βέβαια, κ' εμένα έχει Μητέρα. //
»Πώς άλλαξε κατάστασιν άλλο χαρτί ξηγάτο.
»εκείνο ας το ερευνήσουσι μέσ' τον Ναόν, ποκάτο
»Εις τα ποδάρια του θεού, οπ' άλλος δεν σιμώνει,
»πάρεξ ο μόνος Βασιλεύς. τούτο το βεβαιώνει
»ο όρκος μιας βασίλισας. ομνήω σ' όλα τα θεία,
»και βεβαιώνω ό,τι έγραψα με τ' όνομά μου· Αργία».
Μ: Εσύ τρέμεις, Αφέντημου, π' έπρεπε να θαυμάζης!
γιατί με χρώμα σκοτεινόν το πρόσωπον σκεπάζεις;
Θ: (Τί, ξαφνικό, ω ύψιστοι θεοί, εδώσετέμου!)
Μ: τώρα ταις ευτυχίαις σου κάνε διήγησέμου.
Θ: Αχ φύγε ω Μαθούσιε. (Μ) μα ειπέ τί σε πικραίνει;
κερδίζεις μίαν αδελφήν, κ' ετούτο σε μαραίνει;
Θ: Για ελεημοσύνην άφησμε, άφησμε, δος μου τόπον. (α)[96]
Μ: πόσον είναι διάφοραις η γνώμαις των ανθρώπων!
Το ίδιο το συμβαιβηκός ποίον χαραίς γεμίζει,
ποίον με πίκραις, και καϊμούς σκληρά τον τυραννίζει.

Αχ βέβαιο δεν μπορούμε

[92] (β) με αδημονίαν.
[93] (β) με αδημονίαν.
[94] (Γ) του δίνει το χαρτί.
[95] (Δ:) το διαβάζει.
[96] (α) κάθεται.

να ειπούμε ένα καλό,
αλλ' ούτε ένα κακό
βέβαιο θωρούμε.
Οχ τα δικάμας πάθη
λαβαίνουν την μορφήν,
και σύρνουν την ψυχήν
σ' ύψη, ή σε βάθη. (β)[97] //

Σκηνή: Δ΄:
Ο Θυμάντης μόνος

Ώοιμέ τον δυστυχέστατον, ώοιμένα συμφοράμου!
τί χείμαρος γκρεμήζεται ψυχρός μεσ' την καρδιάμου!
Τί αραχνιασμένη άλλη μορφή της τύχης που λαβαίνω!
στέλος ταις τόσαις συμφοραίς τώρα καταλαβαίνω.
Την εκατάτρεχε ο ουρανός τέτοια άνομη πανδρία.
ανατριχίλα πιάνειμε, παγώνειμου η καρδία.
Γονήν λοιπόν, και πενθερόν έχω τον Βασιλέα;
γυιο, και ανεψιό τον Όλινθον; Γυνήμου είν' η Διρκέα
Και αδελφή; ω ονόματα, ένωσις συγχυσμένη!
ω σύγχυσις συχαντερή, φρυκτή, συμφοριασμένη!
Φεύγα, Θυμάντη, φεύγα ευθύς, πλεια πρόσωπο μη βγάλης.
από τα μάτια κάθ' ενός κρύψου, και μην προβάλης.
Με φριξιν θέλει σε θωρή κάθ' ένας δείχνοντάς σε.
του γηραλέου Κύρησου η εντροπή θε νάσαι.
Κι' όλοι θα σε συχένονται. ω θε αποχωρησία!
εδώ είναι να ο Εδίποσου, ω δύστυχη Θρακία!
Άργου, και Θήβης θελ' ειδής σ' εμέ ν' αναναιώσουν
η μάνιδαις, και φλογερούς καπνούς να με γιομώσουν.
Ώοιμέ Διρκέα, ώοιμέ ποτέ να μ' ήχε σε γνωρίσω!
εκείνη η βια, που μ' έσπροχνε θερμά να σ' αγαπήσω,
Κίνημα ήτον του αίματος. αχ τί συφοριασμένη
ήτον η πρώτη, που είδασε μέρα σκοτινιασμένη! //
Τα πάθημας τί ενθύμησες φρικταίς θάναι στο νουμας!
τί τέρατα θε να 'μασθε του ίδιου του εαυτούμας!
Συχένομε να ιδώ το φως, κάθε πνοή με σκιάζει,
τρέμουν τα πόδιαμου, κ' η γη πως λύπη με τρομάζει.
Μού φαίνεται πως εκατό τρυγύρομου σφυρίζουν
αστροπελέκια του Διός, κ' εμένα φοβερίζουν.
Κι' όπου κοιτάξω, ω θε! θωρώ το σφάλμαμου γραμμένο,
όθεν στραφώ διαβάζωτο σταις πέτραις τυπομένο.

[97] (β) φεύγει.

Σκηνή: Ε΄

Η Κρέουσα, ο Δημοφώντης, ο Άδραστος κρατώντας
τον Όλινθον από το χέρι, και η Διρκέα ο ένας έπειτα
από τον άλλον από διάφορα μέρη, και ο αυτός.

Κρ: Θυμάντη. (Θ:) Αφέντραμου, αχ γιατί ηθέλησες να ζήσω;
αχ και γιατί δεν μ' άφινες 'χτόν κόσμον να χωρίσω;
Δημ: Υγέμου, ηγαπημένεμου. (Θ:) αχ γυιο πλεια μη με κράζης,
με τούτο τ' όνομα ποτέ, ποτέ μη μ' ονομάζης.
Κρ: Και τάχα δεν ιξεύρειςτο... (Θ:) καλλά εγώ το κατέχω.
Δημ: με τούτονμου τον ασπασμόν συμπαθησμένον σ' έχω. (α)[98] //
[Κρ:] Πώς! τ' είναι τούτο οπού θωρώ; φεύγεις οχ ταις αγκάλλαις
ταις πατρικαίς; π' εγώ έφερα για σε χαραίς μεγάλαις;
Θ: Δεν έχω τόλμην να στραφώ να ειδώ το πρόσσωπόσου.
Κρ: Για ποια αφορμή; (Διρκ:) τί έτυχε; (Αδρ:) κύταξε εδώ'ναι ο γυόςσου.
Παρηγορίσου, Αφέντημου, (Θ) Άδραστε από το φωσμου.
αυτό το παιδί κρύψετο, κι' αφάνιστο απ' ομπρόςμου.
Δρ: Ηγαπημένε αφέντημου; (Θ:) φεύγα δυστυχησμένη.
Δρ: εις τέτοιαν συμερνήν χαράν διώχνειςμε τη θλιμένη;
Θ: Πού ο δύστυχος, πού να κρυφθώ; (Δρ:) ηγαπημένε στάσου.
Δημ: άκουσαι εμέ. (Κρ:) απόμεινε, παρακαλώ αφουγκράσου.
Θ: Αχ! ω σκληροί, λογιάζετε να με παρηγορήτε,
κ' εσοίς με θανατώνετε, σκληρά με τυραννήτε.
Δημ: Μ' από ποιον φεύγεις; (Θ:) φεύγω, ωοιμέ! φεύγω μακριά από σένα
απ'τους ανθρώπους, και θεούς, απ' όλους, κι' από μένα.
Διρ: Μα να πας πού; (Θ:) όθεν ποτέ ο ήλιος δεν φωτίζει,
όθεν δεν είναι ζωντανός, το σκότος όθ' ορίζει,
Κι' όθεν χωσμένη πάντοτε νάναι η ενθύμησίσμου.
από τον κόσμον να σβυσθή ο δρόμος της ζωήςμου.
Δημ: Και πού αφίνεις τον Κύρησου; (Άδ:) πού αφίνεις το παιδίσου;
Διρ: και πού αφίνεις την άχαρη εμένα τη γυνή σου;
Θ: Ω θέμου! σιωπήσετε, πλειά έτζι μη μιλήτε,
γονή, γυνή, παιδί, αδελφόν, πλειάσας μη μάταειπήτε.
Ετούτα είν' ονόματα π' άλλους γλυκά δροσίζουν,
μα σ' εμέ φρύξιν φέρνουσι, φαρμάκι με ποτίζουν. //
Κρ: Και την αιτίαν; (Θ:) να μάθητην μην το γνοιαστής, Κυράμου,
από το νουσου ολοτελώς σβύσε το τ'όνομάμου.
Διρ: Κάμε για κείναις ταις στιγμαίς ταις πρώταις που η καρδιάσου
για μένα πόθον άκουσαι γλυκόν της αρεσιάςσου...
Θ: Σιώπα, Διρκέα, μη μιλής. (Διρ:) κάμε για τα γλυκάμας
δέματα, που μας ένωσαν, κ' έγιναι μια η καρδιάμας.
Θ: Για ελεημοσύνην σιώπησαι, στο στόμα αυτά μην έχεις

[98] (α) κάνει ναν τον αγκαλιάση, και αυτός παραμε- ρίζει.

γιατί μου καίγεις την ψυχήν, κ' εσύ δεν το κατέχεις.
Διρ: Πειδή και τόση έγνοια μικρή έχεις για τη γυνήσου,
κάνε η καρδιάσου ας κινυθή για τούτο το παιδίσου.
Κοίταξτο είναι το ίδιο, που σπλάγχνα τα δικάσου
γλυκά εκινούσε, κοίταξτο είν' αίμα της καρδιάςσου.
Θ: Ωϊμ' έτζι να μην ήτονε. (Διρ:) μα ποια έχαμε αμαρτία;
γιατί τ' οργίζεσαι; γιατί του αρνηέσε μια ματία;
Κοίταξε τα χεράκιατου σ' εσέ πως τ' ασηκώνει;
με εκειό το γέλιο τ' άκακο πόσα σου σημιώνει.
Θ: Δύστυχο βρέφος, νάτουνα στη γνώσι τη δικήσου
ό,τι θα μάθης μια φορά, που θάναι για ντροπήσου,
Αυτό το γέλιο τ' άκακο δεν ήτον εις εσένα,
ούτε τριγύρω ερχόσουνε χαρούμενο σ' εμένα.

Σ' εσέ, δύστυχο βρέφος,
η τύχησου αγνωήται,
ποτέ, αχ! μην του ειπήτε
ποιος ήτον ο γονής. //
Εις μίαν στιγμήν πώς θέμου
εχάθη η ευτυχιά μου!
εσείς πρώτα η χαράμου
τώρα ο φριγμόςμου εσείς. (α)[99]

Σκηνή: Στ΄:
ο Δημοφών, Διρκέα, Κρέουσα, και Άδραστος.

Δημ: Άδραστε, ακλούθηστον. αχ ποιος ποιος από σας μου λέει
αν ο Θυμάντηςμου είν' τρελός, ή απελπισμένος, κλαίει;
Μα εσείς, βουβοί, εχαθήκεται, κανείς δεν λέει αν ξεύρη,
να 'γνωθα κάνε τί κακό, τί συμφορά θα μ' εύρη,
Ή τί να βάλω αντίσταμα. Θεοί μακαρισμένοι,
δώτεμου εσείς την συμβουλήν, κάμετε γνωρισμένη
Κάνε σ' εμέ την δυστυχιά, να ιδώ τον κίνδυνόνμου
διά να γνωρίσω ο δύστυχος ποιο θάναι το κακόνμου.

Φωναίς και γογγισμούς ακούω που κράζουν,
καπνούς θωρώ, οπού το φως σκεπάζουν.
Τριγύρωμου την λαύρα ακούω που τρίζει,
μα την φωτιά δεν βλέπω που φλογίζει.
Ο φόβοςμου την απορίαν αξένει
η απορία τον φόβον μου πλυθένει.

[99] (β) φεύγει.

Τόσον οπού ο φόβος ο πολύσμου
δεν μ' αφίνει να ιδώ πού η φιλαξισμου. (β)[100] //

Σκηνή. ζ΄:
Κρέουσα, και Διρκέα.

Κ: Κ' εσύ Διρκέα, τί στέκεσαι; θωρώ κ' είσαι σε ζάλη.
για σε, και για τον άνδρασου τυχαίνει έγνοια μεγάλη.
Τρέχα κοντάτου ερεύνησε. ξέταξε να σου ειπούσι...
μα εγώ θωρώ κ' εσάστησες, τ' αυτιάσου δεν μ' ακούσι;
Από την γην ολοτελώς τα μάτιασου δεν βγάνεις;
από την ληθαργίανσου ξύπνα, και μην τα χάνεις.
Απ' όλα το χειρότερον είναι να μην λαβαίνη
ένας καμμίαν συμβουλήν εις ό,τι του τυχαίνει.
Αν τόσο άλλο δεν δύνεσαι ξεθύμαναι κι' ατήσου,
κλαύσαι καν με παράπονο, μίλησε αποκρίσου.

Διρ: Ωϊμέ τί απόκρισιν
θες να σου δόσω;
ήθελα νάφευγα
για να γλυτώσω,
το φωξμου εχάθηκε
στην αστραπήν.
Εγώ εσάστησα
στη συμφοράμου,
τα δάκρυα έχασα,
και τη λαλιάμου.
δεν έχω δύναμιν
ούτε πνοήν. (α)[101] //

Σκηνή Η΄:
Η Κρέουσα μόνη.

Τί γη είναι τούτη! εγώ γιατί ν' έλθω σταις δυστυχαίζτους;
και μέρος νάχω μετ'αυτούς εγώ σταις συμφοραίς τους;
Πόσαις η τύχη εμάζωξε, πόσαις σε μίαν ημέρα!
σκληρούς θυμούς ανάμεσα σε γυιο, και σε πατέρα!
Θυσίαις μ' αίμα ανθρώπινο, ναούς μεμολυσμένους.
Ιεροσυλίαις, φονικά, γάμους δυστυχισμένους.
Ετούτο μόνον έλειπε, να τρέμη ένας τον άλλο

[100] (β) φεύγει.

[101] (β) φεύγει.

χωρίς να ξεύρη το γιατί. Μάναι πολλά μεγάλο,
Και σφοδρό, ω τύχη, το κακό, π' έστειλες, και τυχαίνει,
ή να διαβή ογλήγορα, ή πλειά μικρό να γένη.
Σ τέτοια μεγάλη δυστυχιά μέρος ελπίδος έχει
εκείνος που απελπίζεται, κ' ελπίδα δεν πανταίχει.

Δεν βαστά μια δυστυχία,
αν εις τέτοιο μέτρο ανέβη
το κακό όταν υπερέβη
της ελπίδος είν' αρχή.
Γλήγορα τα πάντ' αλλάχνουν.
το κακόμας είν' εις στάσι,
οπού σ' άλλη α θα περάση
δεν θε νάναι έτζι κακή. (α)[102] //

Σκηνή. Θ΄:

Τόπος στολισμένος με μεγαλοπρέπειαν εις την
αυλήν την βασιλικήν διά τους γάμους της Κρεούσης.

Θυμάντης, και Χύρινδος.

Θ: Πού με παγαίνεις, ω σκληρέ τον κακομοιριασμένον;
αχ! είναι τούραγνο η χαραίς γι' έναν απελπισμένον.
Χ: Ο αδελφόςμου έγινε αγνώριστος σ' εμένα.
και τί ασθένεια είν' αυτή ανάξια για σένα;
Εσύ ακουσίως έσφαλες. Βέβαια δυστυχία,
μα πταίστης δεν λογίζεσαι. όθεν λείπει η κακία
Κάθε κακό είν' ελαφρό, όταν δεν κριματίζει.
ο κόσμος τα καμόματα κραίνει κι' αποφασίζει.
Και του κακού την άφεσιν το δίκαιον μας δίνει
όταν το έργον δικασθή, κ' η απόφασίςτου γίνη.
Εγώ είμαι πταίστης, και πολύ, κι' αν ως τώρα δεν ήμου,
ζώντας εγώ θέλει γενώ με πλειότερη εντροπήμου.
Πάντα η Διρκέα θα βρίσκεται στο νου μου τυπομένη.
μέσα η ψυχήμου την ποθεί. ξεύρω πως δεν τυχένει.
Πώς να λιθή έτζι γλήγορα το δέμα, που η ψυχήμου
εδέθη απ' έναν Έρωτα, υμέναιον, και παιδίμου;
Οπ' οχ ταις ίδιαις δυστυχιαίς σφικτότερο εγείνη;
και τόση συναναστροφή; και τόση εμπιστοσύνη; //
Ω Θέμου! άφησμε, ω Χύρινδε, κτο νουμου δεν το βγάνω.

[102] (β) φεύγει.

ώστε που αθώος βρίσκομαι άφησμε ν' απεθάνω.

Σκηνή Ι΄:
Άδραστος, και έπειτα ο Μαθούσιος, η Διρκέα
με τον Όλινθον, και οι άνωθεν.

Άδ: Θυμάντη, ο Ρήγας σε ζητά, κι' ολούθε σε γυρεύγει.
τώρα τον είδ' απ' τον ναόν του παλατιού να εύγη.
Ομού με τον Μαθούσιον. κ' οι δυοτους αγαλλιάζουν
στο πρόσωπον χαρούμενοι, κι' όλους για σε ξετάζουν.
Θ: Ας φύγω ευθύς· φοβούμαι εγώ του Κύρημου τα μάτια,
γιατί μου σχίζουν την καρδιάν εις εκατό κομάτια.
Μ: Υιγέ καμαρομένεμου, υγέμου ποθητέμου. (α)[103]
Θ: εμένα τέτοιον όνομα; πώς; και γιατί; ειπέμου.
Μ: Γιατί είσαι συ δικόσμου Γυός, γιατ' είμ' εγώ γονής σου.
Θ: εσύ ονειρεύεσαι να λες πως είμ' εγώ παιδίσου...
Αχ η Διρκέα πάλι έρχεται, υπομονήν, θεέ, δόσμου. (β)[104]
Δρ: όχι μη φεύγεις, ποθητέ, δεν είσαι συ αδελφόσμου.
Θ: Εσείς θα με γελάσετε με την ψευδολογίαν,
για να μου ματαβάλετε τον νουν μου εις ησυχίαν.

Σκηνή. ια΄:
Ο Δημοφώντης με ακολούθους, και οι άνωθεν.

Δμ: Δεν σε γελούν, Θυμάντημου, όλάναι βεβαιωμένα
Θ: αν τώρα με γελάσετε, είσται σκληροί σ' εμένα. //
Δμ: Όχι δεν είσαι γυόσμου εσύ, έχε πίστιν βεβαίαν.
στα σπάργανα αλλάχθηκες εσύ με την Διρκέαν.
Εσύ είσαι του Μαθούση γυιος, και η Διρκέα δική μου.
σ' εζήτησε της μάνας σου για χάριν η γυνήμου.
Τότε εστοχάσθη να είν καλό διά την βασιλείαν,
γιατί δεν είχε σερνικό, και σ' έλαβε αλλαξίαν.
Αλλ' έπειτα, οπού ο Χύρινδος απ' αύτην εγεννήθη,
είδε πως το ίδιοτης παιδί τον θρόνον υστερήθη.
Και δεν ετόλμησε σ' εμέ τοῦτο να φανερώση,
'πειδή σε παραγάπουνα, μη πίκρα είχε μου δόση.
Μα εις τέλος όταν έφθασεν η ώρα ν' απεθάνη,
γραμμένα τα γινόμενα σε δυω χαρτιά τα βάνη.
Τ' ένα έδωσε της μάνας σου, κ' εκείνο έδειξεσούτο
ο Κύρης σου ο Μαθούσιος, τ' άλλο έκρυψε κ' είν τούτο.

[103] (α) αγκαλλιάζωντάς τον.

[104] (β) στρέφοντας το πρόσωπον.

Θ: Γιατί όλη η καθοδείγησις στο πρώτο δεν ξηγάται;
Δμ: σ' εκείνο μόνον έγραψε πως η Διρκέα γεννάται
Από σπορά βασιλική. γι' αυτό έφθασε να ομνύση,
πως είναι θυγατέρατης ο κόσμος να γνωρίση.
Της τύχησσου τα μυστικά, οπ' έκρυψε γραμμένα,
δεν ήτον ναν τα φυδευθή πάρεξ μόνον σ' εμένα,
Για νάχω την ημπόρεσιν, καθώς ήθελε τύχη
να κάμω φανερή, ή κρυφή την εδικήνσου τύχη.
Και για τ' αυτό τ' άλλο χαρτί ηθέλησε να χώση
σ' τόπον, που μόνος δύνομαι, κι' όχι άλλος να σιμώση. //
Θ: Πράγματα έτζι παράδοξα με κάνουν ν' αμφιβάλλω.
Δμ: σημάδια, κ' η απόδειξαις βέβαιαις χωρίς άλλο.
Να πιάσε, τούτο είν' το χαρτί, που όσα είπα είναι γραμμένα.
Θ: ω μοίρα μου, μη γελασθώ πάλιν εγώ από σένα. (α)[105]

Σκηνή εσχάτη
Κρέουσα, και οι άνωθεν.

Κ: Αλήθεια νάν' Αφέντη μου, τα νέα π' εδιαλαλήσαν;
που ταις αυλαίς του παλατιού χαραίς ταις εγεμίσαν;
Δμ: Ναι. Αφέντρα, εδώ είν' ο άνδρας σου. υόν τον κληρονόμον
σου έταξα: και πληρώνωτα ευθύς κατά τον νόμον.
Τον κληρονόμον, και υιόν στον Χύρινδον σου δίνω.
Χ: ίσως μην δεν αρέσητης η αλλαξιά, και μείνω...
Κ: Δεν πρέπει εγώ ν' αντισταθώ σ' ό,τι οι Θεοί διατάσου.
Χ: δεν θες ακόμι ναν το ειπής, πως μ' έχεις στην καρδιάσου;
Κ: Η πράξις η ίδια θαν το ειπή. (θ:) λοιπόν κείνον που ο νόμος
διώχνει είμαι εγώ, ο αδικητής αθώος κληρονόμος,
Για τον οποίον ο χρισμός εμίλησε! (Δμ:) ναι. εσβίσθη,
ως βλέπεις κάθε σύγνεφο, το σκότος αφανίσθη.
Έχομε παντελεύθερην τούτην την βασιλείαν
από εκείνην την φρικτήν, και χρονικήν θυσίαν.
Ο νόμμος ευρέθηκε τούτης της Μοναρχίας.
εγώ πληρώνω τ' έταξα του βασιλειώς Φρυγίας, //
Χωρίς να πράξω, και σκληρά. ο Χύρινδος λαβαίνει
την πολυαγαπημένηντου Κρέουσαν. αυτή μένει
Βασίλεισα. συ αγκάλιασε με πάσα ελευθερίαν
την ποθητήν Διρκέανσου, και άξιαν συμβίαν.
Αιτία καμμιά δεν μένειμας για πίκρα, και φαρμάκι,
και τόσους κόμπους έλυσε μόνον ένα χαρτάκι.
Θ: Ω χαρτί άγιο! ω χαρά! ω ευτυχία, θεοίμου!
από τί βάρος φοβερόν αλάφροσε η ψυχήμου!

[105] (α) πέρνει το χαρτί και το διαβάζει μοναχός του.

Παιδάκιμου, συμβίαμου, τρέξτε στην αγκαλιάμου,
τώρα σφικταγκαλιάζωσας, και δεν τρέμει η καρδιάμου.
Δρ: Τί ευτυχισμένη, ανόλπιστη, ώρα μακαρισμένη!
Κ: τί λιγομάραις της ψυχής! στιγμή χαριτωμένη!
Θ: Εδώμαι πάλι (α)[106] αφέντημου στα σπλάγχνασου προστρέχω,
ω Βασιλειά δικαιώτατε, συγχώρησιν να έχω.
Συμπάθησ' την υπερβολήν ενός απελπησμένου,
ενός απ' έναν έρωτα σφοδρόν κυριεμένου.
Καλλίτερος (κι' ομνύωτο) θέλ' είμαι υπήκοόςσου.
παρά που εστάθηκα σ' εσέ ανάξιος υιόςσου.
Δμ: Σύκω, και γυιοςμου ακόμι εσύ είσαι ναν το κατέχης.
κράξεμε Κύρη. θέλωτο ώστε που ζω να μ' έχης.
Ως τώρα χρέος ήτονε η αγάπη η εδικήμας,
π' εδώ κι' ομπρός θάναι εκλογή, που ηθέλησε η ψυχήμας. //
Δεσμός, π' όχι οχ την τύχηνμας εστάθη γενναμένος,
αλλ' από μας πλεια δυνατός, καλλίτερα σφιγμένος.

Χορός
Όταν βρίσκεται σε ζάλη
από φόβον μια ψυχή
φένεται πολλά μεγάλη
εις αυτήν καθ' ιδονή.
Ποια ιδονή λοιπόν τελεία
αν διά νάναι περισσή
πρέπει πόνος, δυστυχία
εις αυτήν νάν' η αρχή;

ΤΕΛΟΣ

[106] (α) γονατίζει.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

α: αν
αδεία: ευκαιρία (κάνω αδεία: υποχωρώ, παραχωρώ)
αδικιά: αδικία
αλλαξία: αλλαγή
αλλάχνω: αλλάζω
άμε: πήγαινε
αμή: αλλά, όμως
αμφιβολιά: αμφιβολία
ανδρίζω: φέρομαι ανδροπρεπώς, γίνομαι άνδρας
ανόλπιστος: ανέλπιστος
αντάμα: μαζί
αξαίνω: αυξάνω
αξαφνιά: αιφνιδιασμός, το ξαφνικό
αξιά: αξία
(α)παντέχω: περιμένω, προσδοκώ
απηλογιούμαι: απολογούμαι, απαντώ
αποκούμπιο: στήριγμα
απόμανα (απομένω): υπόμεινα (αόρ.)
απόμανε (απομένω): υπόμενε (προστ.)
αποστατίζω: επαναστατώ
αποστομώνω: στομώνομαι
αποχωρησία: εγκατάλειψη
άπταιστος: αθώος
άρμα: όπλο
αρματωσία: εξοπλισμός, πανοπλία
άστε: αφήστε
αστοχώ: λησμονώ
ατιμιά: ατιμία
ατός σου: εσύ ο ίδιος, μόνος σου
αυτίνο: αυτό εδώ
αφεντικός (επίθ): του αφέντη
αχνίζω: χλωμιάζω, βγάζω αχνούς

βασταίνω: βαστάζω, αντέχω
βλάβω: βλάπτω
βλέψη: ορατότητα
βουλή: θέληση, θέλημα
βουλώνω: σφραγίζω

γιατρία: γιατρειά
γληγορεύω: κάνω γρήγορα, σπεύδω
γλυκότη: γλύκα, γλυκύτητα
γνια σου: έγνοια σου
γονής (ο): γονιός

γύμναση: εκγύμναση, άσκηση

δειλιάρης: δειλός
δεξία: δεξιά
διακρένω: διακρίνω
διαφεντεύω: υπερασπίζω
δικοσύνη: συγγένεια
δουλεμένος: είμαι δουλεμένος: με έχουν υπηρετήσει
δυναστεία: βάσανο
δύνο(υ)μαι: μπορώ

εδεκεί: σ' εκείνο το μέρος, εκεί
εδυνόσουν: μπορούσες
έζουνα: εζούσα
είσου: έσο, να είσαι
ελαθάσθηκα: έπεσα έξω, έσφαλα
εξουσία: άδεια
έπαρέ με: πάρε με
έπαρτη: πάρε την
ερμιά: ερημία
ευκολιά: ευκολία
ευλαβούμαι: σέβομαι
εχθρία και εχθριά: έχθρα

ζερβία: αριστερή

ήσου: ήσουνα

θε: θεέ
Θρακιά: Θράκη
θυμώ: θυμίζω

ίσκα: προσάναμμα

καδινώνω: αλυσοδένω
καδινωμένος: αλυσοδεμένος
κακού στη φρ. του κακού: του κάκου
καλότατα: κάλλιστα
καλλιότερα: καλύτερα
κάλλιο: καλύτερα
κάνε: τουλάχιστον
κλειω: κλείνω
κλονίζω: παραπατώ, κλίνω δεξιά αριστερά (επί νηπίων)
κομπώνω: πλανιέμαι, δυσκολεύομαι
κοπανιά: χτύπημα
κουστωδία: φρουρά

κρένω: μιλώ, κρίνω
κριματίζω: προκαλώ αμαρτία, αδικία
κρούω: χτυπώ
κρυφό(ν): μυστικό
κτο: από το(ν) (βλ. και 'χτό)

λαβαίνω: παίρνω
λαθώνω (αόρ., ελάθωσε): ξεγελώ, αποπροσανατολίζω
λαθάσθηκα: έκανα λάθος, έπεσα έξω
λαμπυρός: λαμπερός
λαχταρίζω: αγωνιώ, σπαράζω από φόβο
λογαριασμός: λογική
λογιάζω: λογαριάζω, θεωρώ, υπολογίζω

μακρία: μακριά
μάναι: μα είναι
μανίζω: οργίζομαι
ματαβλέπω: ξαναβλέπω
ματαρωτώ: ξαναρωτώ
ματία: ματιά, βλέμμα
μελιζυμωμένος: γλυκός σαν μέλι, ζαχαροζυμωμένος
μερία: μεριά, πλευρά
μετανώνω: μετανοώ
μετάνωση: μετάνιωμα
μετ' έπειτα: στη συνέχεια, αργότερα
μισησμένος: μισημένος
μονοχαϊδεμένη: χαϊδεμένη μοναχοκόρη
μπιστικός: έμπιστος
μπόρεια: να μπόρεια: να μπορούσα

ναν: να (μπροστά από τ)
νάτουνα: να ήταν
νιδείζω: ονειδίζω, επιτιμώ
νομοπάτης: αυτός που παραβιάζει τους νόμους

ξανανεώνω: ανανεώνω
ξανοίγω: διακρίνω, βλέπω από μακριά
ξιφί: ξίφος

όθεν: όπου
ολπίζω: ελπίζω
ονειδισιά: ντροπή, εξευτελισμός
όντας: όταν
οχ: από

παγαίνω: πηγαίνω

παθημένα: έχω παθημένα: έχω πάθει
παιδοκομισμένος: αυτός που έχει παιδί
παινιούμαι: επαινούμαι, καμαρώνω
παντάναι: πάντα είναι
παντελεύθερος: εντελώς ελεύθερος
παντέχω: απαντέχω, περιμένω, προσδοκώ
παραγάπουνα: αγαπούσα πάρα πολύ
παραπαίρνω: λογαριάζω πέραν του δέοντως, θρασύνομαι
παράπολλα: πάρα πολλά
παραστρατώ: εκτρέπομαι, πέφτω μέσα
πάρεξ: εκτός
παρεπάνω: παρά πάνω
πεθυμία και πεθυμιά: επιθυμία
πειδή: επειδή
πειράζω: ενοχλώ
πείραξη: ενόχληση, πειρασμός
πελέκι: τσεκούρι
πλεια: πια
πλουμίζω: στολίζω
ποκάτω: αποκάτω
πολυχρονίζω: μεγαλώνω, γερνάω

σηκώνω: αφαιρώ
σιχαντερός: σιχαμερός, σιχαμένος
σκαλούνι: σκαλί, βαθμίδες
σκλαβία: σκλαβιά
σπουδαστικώς: σπουδαχτικά, εσπευσμένα
στανικώς: διά της βίας, με το ζόρι
στέκα: στάσου, σταμάτα
στέλος: στο τέλος
στολή: κόσμημα, στόλισμα
στούτο: σε τούτο
στρέγω: στέργω, αγαπώ, θέλω
συμβούλευμα: συμβουλή
συντρέχω: συντελώ
συχνολέσι: συχνολένε
σώνει: φτάνει

τ': τί
τ' (το): αυτό που
τα: όσα
τούραγνο: τυραννία
τουσέ: τους (το ε ευφωνικό)
τυφλοπάνι: επίδεσμος για την κάλυψη των ματιών

υποψιά: υποψία

φιλιά: φιλία
φλαμπουροστολισμένος: σημαιοστολισμένος
φρίξη: φρίκη
φύλαξη: προφύλαξη, σωτηρία
φωτία: φωτιά

'χ: από (οχ)
χρονικός: ετήσιος
'χτό(ν): από το(ν)
'χτών: από των
χωρισιά: χωρισμός, διάζευξη

ψη: ψυχή

ως καθώς: όπως
ώστε: έως ότου, όσο